

Krisna-hívők

A TÁRSADALOMBAN

LELKI OKTATÁS

KÖRNYEZETVÉDELEM

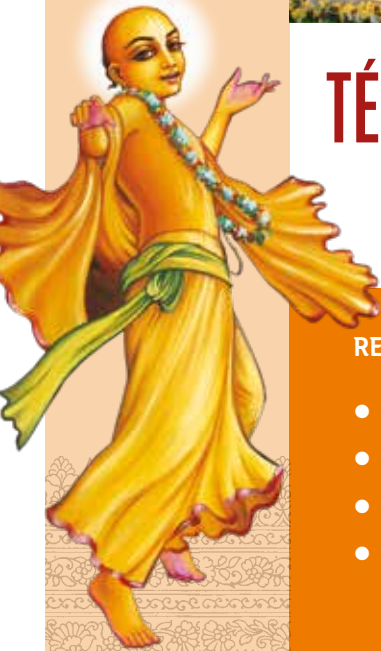
ERŐSZAKMENTESSÉG

ÉTELOSZTÁS

HARÉ KRISNA
TEPLOM

CÍMÜNK: 1039 BUDAPEST,

LEHEL UTCA 15-17.

(HÉV. CSILLAGHEGY MEGÁLLÓ -

A BATTYÁNY TÉRRŐL 20 PERCNYIRE)

TÉGED IS VÁR A LÉLEK PALOTÁJA!

Lépj be India káprázatos világába! Zöldövezetben, családi hangulatban várjuk az érdeklődőket!

RENDSZERES PROGRAMJAINK

- Előadások az indiai védikus kultúráról
- Önismereti és jóga elméleti képzések
- Vega Kaland indiai főzőtanfolyamok
- Budapest Szanga: vasárnaponként 14:00-18:00 óráig tradicionális élőzenével, indiai lakomával

INDIAI SZENTÉLY LÁTOGATÁSOK

- Egyéni vagy csoportos tárlatvezetés előre egyeztetett időpontban.
- Iskolai osztályoknak rendkívüli kihelyezett tanóra lehetőség.
- A Govinda Csillaghegy indiai vegán étterem várja vendégeit.

ELÉRHETŐSÉGEINK : Telefon: +36/1 391-0435; E-mail: lelekpaltotaja@1108.cc

Facebook és Instagram: @Lélek Palotája

Színes programjainkról tájékozódj a www.lelekpaltotaja.hu weboldalon!

Śrī Śrī Rādhā-Śyāmasundara

Krisna-völgy templomának oltárán

Ő Isteni Kegyelme

A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda

a Krisna-tudatú Hívők Nemzetközi Közösségének alapító *ācāryája*

Ő Isteni Kegyelme A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda (1896–1977) a *gauḍīya-vaiṣṇavizmus* ősi vallási hagyományát ismertette meg a nyugati világgal, Kṛṣṇa-tudat néven. 1966-ban alapította meg a Krisna-tudatú Hívők Nemzetközi Közösségét. Vezetésével a szervezet tíz év alatt *āśram*akkal, iskolákkal és farmközösségekkel rendelkező, világméretű misszióvá vált. Írásai a védikus filozófia, vallás, irodalom és kultúra igazi könyvtárát alkotják.

KEDVES OLVASÓ!

Mi, Krisna-tudatú hívők – vagy ahogy a köznyelv nevez, krisnások – több mint 30 éve tevékenykedünk bejegyzett vallási szervezetként hazánkban, noha szentírásunk, a *Bhagavad-gītā* az Úr Kṛṣṇa 5000 évvel ezelőtti földi megjelenésekor keletkezett. Az elmúlt évtizedek alatt nagyszabású ételosztásaink, a színes szárikban éneklő és táncoló, vagy épp az ősi hindu írásokat terjesztő mosolygós híveink látványa megszokott jelenséggé vált. Az egyházunk részére ajánlott adó 1%-ok növekvő száma pedig arra enged következtetni, hogy a lakosság támogatásra érdemesnek tartja közösségünket és törekvéseinket. Tekintsük hát át röviden, mi mindent is ajánl és tud adni közösségünk a magyar lakosság számára!

Tartalom

A legmagasabb rendű jótékony tett	4
A Haré Krisna Mozgalom hozzájárulása Európa kultúrájához	6
Isteni rendszer	12
Válság után – a koronavírus történeti távlatból	16
Egy nem Krisna-tudatos ügyvéd naplójegyzetei	18
Önfenntartás a védikus társadalomban	26
Minta: a sokszínűség	30
Teljesítmény helyett minőségi oktatás	34
Hosszabb asztalt építs...	36
A világvallások nyelvén	40

A LAP MUNKATÁRSÁI: **Felelős kiadó:** Manorāma Dāsa, **Szerkesztő:** Hemāṅgi Devī, Gandharvika Prema Devī Dāsi, Fodor Kata; **Olvasó-szerkesztő:** Madhupati Dāsa; **Művészeti vezető:** Magyar Zsuzsanna; **Nyomdai előkészítés:** Sundara-rūpa Dāsa; **Fotók:** Mana-mohana Dāsa, Murali-Kṛṣṇa Dāsa, Pārtha Dāsa, www.depositphotos.com.

KIADJA: A Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége, 1039 Budapest, Lehel u. 15-17., Tel.: (1) 391-0435, E-mail: info@krisna.hu
© 2020 BBT International. Minden jog fenntartva. ISSN 1587-4362

A SZANSZKRIT SZAVAK KIEJTÉSE: A szavakat a diakritikus jelekkel bővített írásmód szerint írjuk át latin betűs formába, amely lehetővé teszi az olvasó számára a szavak helyes kiejtését. **ā** – mint az **á** az akác szóban (kétszer olyan hosszú, mint a rövid a); **e** – mint az **é** az élet szóban; **ī** – mint az **í** az így szóban; **o** – mint az **ó** az óra szóban; **ṛ** – mint a **ri** a karika szóban; **c** – mint a **cs** a cserép szóban; **ch, jh, dh** – mint a **cs** és a **h** együtt, a **dzs** és a **h** együtt valamint a **d** és a **h** együtt; **s** – mint az **sz** a szép szóban; **y** – mint a **j** a jég szóban. Tehát a Kṛṣṇa szót Krisnának, a Caitanya szót pedig Csaitanyjának ejtjük.

A legmagasabb rendű jótekonny tett

A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda (1896-1977) a Krisna-tudatú Hívók Nemzetközi Közösségének megalapítója. 1965-ben lelki tanítómestere kérésére elindult az Amerikai Egyesült Államokba, hogy megismertesse a *vaiṣṇava* tanításokat a nyugati világgal. Rendkívüli erőfeszítések árán

és tiszta odaadásának köszönhetően egy évtized alatt 108 templomot épített a világ legfontosabb nagyvárosaiban, több ezer tanítványt fogadott el és részesített avatásban életkortól és származásuktól függetlenül. Önfenntartó farmközösségeket, vallásos oktatást nyújtó iskolákat és mindenki szá-

mára nyitott vegetáriánus éttermeket alapított az erőszakmentesség elvét prédikálva. Tizennégyszer utazta körbe a Földet, hogy előadásokat tartson, emellett több mint 50 kötetnyi magyarázatokkal ellátott fordítást készített jelentős indiai szentírásokhoz. Sokan India egyik legnagyobb tudósaként, filozófusaként és kulturális nagykövetekeként tisztelik ezért ma is. Śrīla Prabhupāda tudományos és irodalmi köröket kápráztatott el világszerte azzal, hogy az 1968. októbertől 1975. novemberig terjedő időszakban 52 könyvet írt meg és adott ki az ősi védikus kultúráról.

Ő maga így ír a mozgalom céljáról:

„A legjobb megoldás az, amit a Kṛṣṇa-tudatos mozgalom kínál. Ez a mozgalom mindig kegyes a szegényekhez. Nemcsak azért, mert ételt ad nekik, hanem azért is, mert felvilágosítja őket: megtanítja nekik, hogyan váljanak Kṛṣṇa-tudatosok. Éppen ezért száz meg száz központot nyitunk azok számára, akik szegények, akiknek nincs elég pénzük és tudásuk. A Kṛṣṇa-tudattal világosságot ébresztünk bennük, s megváltoztatjuk a jellemüket, mert megtanítjuk nekik, hogy kerüljék el a bűnös nemi életet, a kábítószerélvezetet és az ivást, a húsevést és a szerencsejátékot. Ezek a lehető legbűnösebb tettek, melyek következtében az embereknek életről életre szenvedniük kell.” SB 8.19.41, magyarázat

„A *brahminikus* kultúra szerint az embernek be kell érnie annyival, amennyit minden külön törekvés nélkül megkap, s fejlesztenie kell lelki tudatát. Ha így cselekszik, boldog lesz. A Kṛṣṇa-tudatos mozgalom célja ennek a felfogásnak a terjesztése. A tudományos lelki tudással nem rendelkező emberek helytelenül azt gondolják, hogy a Kṛṣṇa-tudatos mozgalom tagjai csupán elmenekülnek a valóság elől, s megpróbálják elkerülni az anyagi tetteket. Az igazság azonban az, hogy mi valódi tetteket hajtunk végre,

hogy elérjük a végső boldogságot az életben. Annak, aki nem tanulja meg, hogyan tegye elégedetté a lelki érzékeket, s továbbra is az anyagi érzékielégítésbe merül, sohasem lehet része olyan boldogságban, ami örök és gyönyörteli. A *Śrīmad-Bhāgavatam* (5.5.1) ezért a következőt javasolja:

*tapo divyaṁ putrakā yena sattvaṁ
śuddhyed yasmād
brahma-saukhyam tv anantam*

Az embernek lemondást kell végeznie, hogy léte megtisztuljon, és határtalan, gyönyörrel teli életet élhessen.” SB 8.19.24, magyarázat

„Minden élőlénynek az a valódi érdeke — sőt, az életcélja —, hogy hazatérjen, vissza Istenhez. Ez a saját érdekünk, a feleségünké, a gyerekeinké, a tanítványainké, a barátainké, a rokonainké, a honfitársainké és az egész emberiségé. A Kṛṣṇa-tudatos mozgalom képes arra, hogy útmutatást adjon annak elrendezéséhez, hogyan vehet részt mindenki a Kṛṣṇa-tudatos tevékenységekben, és hogyan érheti el a végső célt, amit *svārtha-gatim*nek neveznek. Mindenkinek Viṣṇu elérése a végső érdeke, de mivel az emberek nem tudják ezt (*na te viduḥ svārtha-gatiṁ hi viṣṇum*), megannyi tervet készítenek, hogy kitalált céljaikat az életben elérjék. A Kṛṣṇa-tudatos mozgalom arra törekszik, hogy mindenki megkaphassa azt, ami legfőbb érdeke. A folyamatot lehet többféleképpen nevezni, de ha a cél egy, az embereknek követniük kell ezt a folyamatot, hogy elérjék az élet végső célját. Az emberek sajnos különféle érdekekben gondolkoznak, és a vak vezetők félrevezetik őket. Mindenki anyagi téren próbálkozik azzal, hogy elérje a célt, a tökéletes boldogságot. Amiatt, hogy nem tudják, mi a tökéletes boldogság, letérnek az útról, és anyagi szinten különféle érdekek felé haladnak.” SB 7.15.65, magyarázat

A Haré Krisna Mozgalom hozzájárulása

EURÓPA KULTÚRÁJÁHOZ

A mikor felkértek, hogy írjam meg ezt a cikket a Haré Krisna Mozgalom hozzájárulásáról az európai kultúrához, elgondolkodtam az ősi India és a történelmi Európa kultúrájának hasonlóságán. A Haré Krisna Mozgalom olyan kultúrát követ, mely India ősi szentírásain, a Védákon alapul. Olyan kultúra, ami lefedi a vallási és a világi élet minden aspektusát. Hasonlóképpen Európa jelentős részét a rómaiak egyesítették több, mint 400 évig, és a Római Birodalom utolsó évszázadaiban a zsidó-keresztény doktrína formálta a birodalom tradícióit igazi kultúrává, ami monoteista hitrendszeren alapul és kétezer éve áll fenn.

Habár a kultúra koncepciója általános-ságban a társadalom elképzeléseire, szokásaira és szociális viselkedésére utal, a kultúrának magában kell foglalnia a lelki értékeket, melyek elősegítik, hogy az emberek jobban értsék Istenhez fűződő viszonyukat, ezáltal lehetővé téve küldetésük beteljesítését ezen a Földön. Ez különbözteti meg az embereket az állatoktól. Másik különben pusztán hagyományokon alapuló szervezet, melyet az evés, alvás, pázrás és védekezés alapvető szükségletei határoznak meg, és mint ilyen, nehezen nevezhető felsőbbrendűnek, hiszen ezek a tevékenységek jellemzik az összes alsóbb létformát is.

A fő jellegzetesség, amely megkülönbözteti az embert az állatoktól, az Isten keresése és az olyan válaszok utáni kutatás, melyek az emberi lét velejárói, mint például „Ki vagyok én?”.

Ahogy a Római Birodalom terjeszkedett Európa nagy részén, a Közép-Keleten és Észak-Afrikában, úgy terjesztett olyan elveket és gyakorlatokat, melyek közül sokat a görögöktől vett át. A folyamat során a rómaiak életmódja átítatta az elfoglalt területek lakóinak szokásait, eközben pedig átvették a meghódítottak életmódjának bizonyos elemeit, számos térség társadalmi hagyományait elterjesztve a birodalom ötvenmillió polgára között. Az eredmény

egy olyan mediterrán kultúra lett, amely az európai kultúra alapját képezi. A korai évszázadokban a köztársaság szervezettsége és eredményei ellenére, a rómaiak a szokások széleskörű cseréje által sem voltak képesek a birodalom polgárainak életét a világi szint fölé emelni. Az európai szokások csak akkor kezdtek el igazán kapcsolódni a spiritualitáshoz, és végül kialakítani egy átfogó kulturális identitást, amikor I. Theodosius a kereszténységet a birodalom államvallásának nyilvánította.

A birodalom keleti és nyugati részre szakadásával, illetve a népvándorlások korának káoszával jelentősen lassult a kulturális fejlődés Európában. Eközben a kereszténység – immár intézményesülve, a katolikus egyház formájában – megszilárdította feudális hatalmát és politikai befolyását.

A reneszánsz gondolatának megfogalmazásával a művészet, építészet, zene és irodalom egyre inkább világi formát öltött. Ugyanakkor lelki szempontból, a legjelentősebb előrelépés a Biblia köznyelvekre való lefordítása volt, illetve az a hatás, melyet

kifejtett a közemberek kezében. A spirituális tudás, amely addig csak a klérus lévén volt elérhető, elérhetővé vált a társadalom mind szélesebb rétege számára is.

A kereszténység kulturális befolyása az évszázadok során nélkülözhetetlen volt, ugyanakkor a halandók kezében szélsőséges formákat vett fel. Nemcsak a gyönyörű katedrálisokat, a hit szent művészetének vizuális megjelenítéseit, valamint az emberi méltóság és szeretet értékeinek megfogalmazását hozta el, hanem a keresztes hadjáratokat, az inkvizíciót és vallásháborúkat is.

A reformáció megsokszorozta a hitrendszereket. Majd a felvilágosodás, a francia forradalom és az ateizmus megjelenése olyan világi elemeket fogalmaztak meg, amelyek aláásták az európai kultúra lelki aspektusát. Az egyház befolyása megfakult, a szolgáló attitűd alábbhagyott, az emberek messzebb kerültek az egyházi értékektől, így az egyházi vezetők befolyása is egyre inkább csökkent.

Ez csak egy része a történetnek. Egy rövid visszatekintés a 21. századból nehezen tudná összefoglalni azt a számtalan hatást, mely Európából és a határain túlról folyamatosan alakította Európa kultúráját. Említsünk néhány befolyásoló tényezőt: az Ibériai-félsziget meghódítása a mórok által; a szokások, árucikkek és pénz beáramlása az ismert világ minden részéről; az egymást követő háborúk, melyek pusztították a lakosságot, átrajzolták a határokat, és több millió áldozatot követeltek; liberalizmus; egyházi javadalomhalmozás; demokrácia; multikulturalizmus; az ipari forradalom; a fogyasztói társadalom megjelenése; a benzinmotoros

Jobbra fent: A . C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada, Patti Boyd, George Harrison, és Dhananjaya Dāsa George otthonában, Anglia 1973.

Balra: George és a Krisnások közös éneklése

autó; a kommunizmus; a világi filozófusok munkáinak terjedése; a tudomány felemelkedése és a teremtésre adott válaszai; a darwinizmus; a feminizmus; az Európai Unió megalakulása; az amerikai befolyás; a berlini fal leomlása; a hivatalos abortusz; az alkoholizmus; a kábítószerterjedése és liberalizálása; a rock and roll; a Beatles; az internet; és az azonos neműek házassága.

Habár ez a felsorolás hosszú, a legkevésbé sem teljes. Azért idéztem fel, hogy megmutassam, bár az európai kultúra számtalan – az alapjául szolgáló keresztény erkölcsökre nézve néha kedvező, de leginkább kedvezőtlen – befolyásoló tényezőt fogadott el akarva-akaratlanul.

Ezen hatások összessége az, amit ma európai kultúrának nevezünk. A fent említett listához szeretném hozzáadni azt a maroknyi Krisna-hívót, akik 1969-ben érkeztek Londonba és Hamburgba, illetve A.C. Bhaktivedanta Swamit, a mozgalom alapítóját, aki nem sokkal később követte őket.

George Harrison jóvoltából, aki a Beatles együttes tagja volt, a Krisna-tudatú hívők egy állandó templomra tettek szert Londonban, számottevő követői táboruk alakult ki a hippik között, és zenei sikereket értek el két listavezető felvétellel. Ősi imákat énekeltek Kṛṣṇának, melyek sikeresek voltak zenei és disszeminációs szempontból egyaránt. A Krisna-hívők hirtelen mindenhol jelen voltak: a televízióban, a rádióban, valamint az utcán énekelve. A számuk egyre csak növekedett, ahogy bejárták az európai fővárosokat – Rómát, Madridot, Stockholmot, Dublint, csak hogy néhányat említsek.

A Krisna-hívők fizikai jelenléte Európában, és a *bhakti*-jóga nyilvános terjesztése volt a mozgalom első kulturális hozzájárulása a kontinenshez. Egy olyan ellenkultúrában, amely a szabad szexualitást és a kábítószerfogyasztást hirdette, megtagadott minden hagyományos rendszert, még a saját kulturális gyökereit is, a Krisna-tudatú hívők az absztinenciát és önuralmat népszerűsítették,

illetve egy olyan ősi életmódot, amely Isten neveinek éneklésén és India bibliájának, a *Bhagavad-gītā*nak a tanításain alapul.

Egy ilyen jellegű átformálás nem kis hőstett. Amíg kormányok és orvosi szaktekintélyek képtelenek voltak megállítani a drogfogyasztás terjedését, a krisnások szinte egyik napról a másikra meggyőzték a fiatalokat, hogy változtassák meg életmódjukat. Ezek a fiatalok népszerűek és vonzóak voltak, pedig lepleket hordtak és borotválták a fejüket, és nem kis meglepetést okozott, hogy keresztények és zsidók tértek át a hinduizmusra.

Ez több, mint ötven éve történt. Azóta a Hare Krisna mozgalom templomaival, önellátó gazdaságaival, a vegetarianizmus terjesztésével és Istennek végzett szolgálatával beépült az európai köztudatba. Az a kérdés, hogy terhet jelentenek-e az európai kultúra számára vagy értéket képviselnek, határozottan megválaszolható: mindenképp „értékesek”!

Nem azért mondom ezt, mert a Kṛṣṇa-tudat az életem több mint fél évszázada, hanem azért, mert tudósok, vallási vezetők, törvényhozók világszerte így gondolják. Lelki értékek, melyek a lemondásból, együttérzésből, és önuralomból származnak, hit Istenben, egyszerűség és erkölcsös élet – ez megszokott minden vallásos tradícióban, keresztényeknél, zsidóknál, hinduknál. A vallás kifejezése, a szertartások, szentírások és istenségek változnak nyelvtől és földrajzi helyzettől függően, mégis alapjában véve, a monoteista vallások ugyanarról a Legfelsőbből és emberi célról beszélnek.

Jézus kiemelte az emberi élet ezen átfogó célját, azáltal, hogy a Tórárt idézve azt mondta: „Szeresd az Urat, Istened, teljes szíveddel, teljes lelkeddel és elméd egészével.” A *Bhagavad-gītā*ban Kṛṣṇa ugyanezt az utasítást adja: „Gondolj mindig Rám szeretettel, légy az Én hívem és ajánld imádatod Nekem.” Ezek ugyanazok a tanítások más nyelveken, más kontinensen, más időben elbeszélve.

Anélkül hogy a társadalom elfogadná Isten szeretetét és szolgálatát az emberi lét fő missziójának, a másodlagos kulturális normák egy kormánya vesztett hajót hoznak létre, amely a káosz szakadéka felé sodródik. Korunkban, amikor az európai kultúrát eltapossák a materializmus propagálói, az olyan spirituális szervezetek, mint a Krisna-tudatú hívők, akik látványosan felelevenítik az Istenszeretetet, nem csak a fiatalságban, de minden korosztályban – az európai kultúra számára nem pusztán értéket képviselnek, hanem mindenkor nagy szükség van rájuk.

Természetesen a lelki tradícióknak hite-

lesnek kell lenniük, történetileg elismert gyökerekkel, és teológiai tanításokon kell alapulniuk, amelyeket jelenleg is példamutató lelkészek képviselnek. Mindez igaz a Krisna-tudatú hívőkre Európában.

A Krisna-tudatú hívők sokféle módon képesek felébreszteni az Isten iránti szeretetet, ezáltal gazdagítva a társadalmat, melyben élnek. A legismertebb a Hare Kṛṣṇa mantra, mely egy, a Legfelsőbbhöz szóló ima; a legalapvetőbb szentírások a *Bhagavad-gītā* és a *Śrīmad-Bhāgavatam*, amelyek Isten tudományát írják le; a legfontosabb, hogy egy etikus életmódot tanítsunk, mely ellenkezik a hedonista világgéppel; a legjelentősebbek a templomok, amelyek az imádat színhelyeként, a tanulás központjaként és a gyakorlók lakhelyeként szolgálnak; a legegyszerűbbek a vidéki farmok, melyek lehetővé teszik a szerény és önellátó életmódot; és a legjótékonyabb az Ételet az Életért program, amelyben a hívők ingyen ételt osztanak a szegényeknek.

A krisnások másodlagos, ám kétségkívül fontos kulturális hozzájárulásai az odaadó művészetek felelevenítése, a vegetáriánus konyhatudomány népszerűsítése, a vallásos zene, amely mantrákat és dalokat kísér, és az olyan nyilvános ünnepek, mint a szekérfesztivál (*ratha-yātrā*).

Összegezve a Krisna-tudatú hívők által Európa számára ajánlott kulturális gyakorlatokat, az olvasók láthatják, hogy az eredmény nem jelentéktelen. A maguk módján a krisnások képesek spirituális tartalommal feltölteni az európai kultúrát, amelynek számai épp felbomlóban vannak, hagyományos

szokásai, elvei, és társadalmi gyakorlatai feledésbe merülnek.

Az Egyesült Királyságban, ahol húsz évvel azelőtt éltem, hogy Magyarországra költöztem volna, a háromszáz éves szoros kulturális és gazdasági kapcsolat Indiával biztosította, hogy tárt karokkal fogadják a Hare Kṛṣṇa mozgalmat. A befogadás megtermékenyítette a helyi kultúrát a felsorolt értékek mentén. Habár az én fogadtatásom Magyarországon sokkal visszafogottabb volt, hiszem, hogy az elmúlt harminc évben a krisnások bizonyították fontosságukat hazám alapvető kulturális elveinek felidézésében. Nagy örömmel jelentem ki, hogy ez a megújítás nem kis mértékben a kormány segítségével valósult meg.

Azért fohászkodom, hogy ez a kölcsönösen hasznos kapcsolat túl nőjön Magyarország határain és elérje Európa minden országát. A Hare Kṛṣṇa mozgalom célja Európában, hogy szolgálja népét és feltámassza kultúráját, aminek a lényege – mint minden sikeres kultúrának – a Legfelsőbb szeretete és szolgálata.

Śivarama Swami
vezető lelkész

Isteni RENDSZER

A normális ember szereti a rendet. A művelt olvasó persze tudja, hogy az átlagember csupán elméleti konstrukcióként létezik, a rend képzelete pedig számos, politikai filozófiai szempontból is megalapozott félelmet idézhet fel, mégis könnyű e kijelentést igazsággént elfogadni. Az Európai Értékrend Vizsgálat (EVS) 2017-es eredményei szerint a magyarok 42 százaléka számára a rend fenntartása a legfontosabb cél. Egy 2019-es felmérés is alátámasztja ezt: a lakosság kétharmada tartja kiemelten fontosnak az olyan renddel összefüggő tényezőket, mint a biztonság, a szabályok követése és az engedelmesség.

Nem mindegy azonban, hogy milyen politikai-társadalmi-gazdasági rendszer rendjéről van szó, és hogy fenntartásának mi az ára. Nyilvánvaló, hogy egy igazságos, azaz a legtöbb ember hasznára szolgáló rendszert fenntartani sokkal könnyebb, mint egy kevesek érdekét szolgáló diktatúráét, hiszen nagyobb társadalmi konszenzus áll mögötte.

Vagyis a rend és a társadalmi igazságosság egymást erősítő jelenségek.

A társadalmi igazságosság elveinek és érvényesítése módszereinek megtalálása a politikai filozófia egyik legnagyobb, máig megoldatlan problémája. Olyannyira, hogy kiemelkedő gondolkodók – például Hayek – egyenesen illúziónak tartják a létezését. A politikai liberalizmus eszméjén alapuló rendszerek, ahogy napjainkra sokak számára bebizonyosodott, valóban kudarcot is vallottak ezen a téren. Ugyanakkor a természetjog – a természet, Istentől vagy az emberi esztől származtatható rendjén alapuló jogok és kötelezettségek rendszere, amely örök, változatlan, helyes és igazságos, érvényessége pedig nem emberi vagy állami elismerésen alapul – és az abból következő igazságos társadalom létezése az emberiség elpusztíthatatlan ideálja. Akkor miért nem sikerül tartósan megvalósítani?

A védikus szentírások perspektívájából szemlélve minderre könnyen megadható a válasz: azért nincsenek igazságos társadalmak, mert a nyugati természetjogi fel fogás mögött nincs elegendő valódi tudás a természet rendjéről, az Isten terem tette világ és társadalom működésének törvény szerűségeiről, valamint az emberek Isten által előírt jogairól és kötelességeiről. Mert Isten, Kṛṣṇa nemcsak az embert alkotta saját képére és hasonlatosságára, hanem a társadalmat is: „Az emberi társadalom négy osztályát Én teremtettem az anyagi természet három kötőereje és a rájuk jellemző munka szerint.” (*Bhagavad-gītā* 4.13)

Az emberi társadalmat *varṇāśramának* nevezik, amely szabályrendszerét, vagyis a négy *varṇa* (társadalmi rend) és a négy *āśrama* (lelki rend) kötelességeit és jogait az ún. *dharmasāstrák* írják le, amelyek közül a legfőbb, és mindegyik másik alapját adó a *Manu-saṁhitā*, az emberiség törvénykönyve. Mivel a *varṇāśrama* és annak szabályrendszere Istentől származik, követe se kötelező az emberek számára, legfőbb rétegződési ismérve pedig az emberekre jellemző kötőerő (jóság, szenvedély és tudatlanság „minősége”) és munka – nem pedig a születés, mint a kasztrendszeré, amit sokan tévesen azonosítanak a *varṇāśramával*. Vagyis az ember *varṇa*-helyzetét az dönti el, hogy milyen kötőerők hatása alatt áll, ami meghatározza a képességeit, ebből következően a megszerezhető képzettségét, majd a munkáját, a foglalkozását.

A *varṇāśrama* a funkcionális társadalom-

A VARNĀŚRAMA FELÉPÍTÉSE

BRĀHMAṆĀK

(PAPOK, ÉRTELMISÉGIEK)

ÉS SANNYĀSĪK (ASZKÉTÁK)

A FEJ ÉS A SZÁJ

A KṢATRIYÁK

(URALKODÓK, VEZETŐK)

ÉS VĀNAPRASTHÁK

(VISSZAVONULTAK)

A KAR

A VAIŚYÁK (GAZDÁLKODÓK,

KERESKEDŐK) ÉS

GRĤASTHÁK (CSALÁDOSOK)

A TÖRZS, GYOMOR

ÉS COMB

A ŚŪDRÁK (KÉTKEZI

MUNKÁSOK) ÉS

BRAHMACĀRĪK (TANULÓK)

A LÁB

szerveződés tökéletes példája, hiszen Kṛṣṇa testéből származva a *varṇák* és az *āśramák* hasonló funkciót töltenek be a társadalom „testében”, mint az emberében az adott testrészek. A *brāhmaṇák* (papok, értelmiségiek) és *sannyāsik* (aszketák) a fej és a száj, a *kṣatriyák* (uralkodók, vezetők) és *vānaprasthák* (visszavonultak) a kar, a *vaiśyák* (gazdálkodók, kereskedők) és *gṛhasthák* (családosok) a törzs, gyomor és comb, a *sūdrák* (kétkezi munkások) és *brahmacārīk* (tanulók) pedig a láb. A *varṇák* és az *āśramák*, csakúgy, mint a test részei, együttműködnek abból a célból, hogy az egész test a lehető legjobb egészségben és eredménnyel működjön. A *varṇāśrama* tehát egy olyan együttműködési rendszer, amely akkor tud jól funkcionálni, ha minden résztvevője teszi a dolgát, vagyis végzi az előírt kötelességeit.

A társadalom azonban emberekből áll, nem testrészekből vagy csavarokból, amelyek meghatározott program szerint megbízhatóan működnek. Emberekből, akiknek Isten szabad akaratot adott, a saját

cél kiválasztásának és a cselekvésről való döntésnek a jogát. Az emberek eldönthetik, hogy lemondásokat vállalva együttműködnek, vagy inkább önállósítják magukat, és a saját céljaiknak megfelelően cselekednek. Azonban a védikus szentírások egyértelművé teszik, hogy az ember evilági céljainak beteljesítése, a gazdagság és az érzéki élvezet megszerzése a *varṇāśrama* keretei között a legvalószínűbb. Azért, mert a gazdagságot és az érzéki élvezetet meg kell érdemelni, vagyis ha megfelelően jámbor életet élt valaki, azaz betartotta a rá vonatkozó *varṇāśrama* szabályokat, a *karma* törvénye szerint (minden tettnek van egy ugyanolyan súlyú visszahatása) akkor kap a vágyai beteljesítéséhez megfelelő körülményeket és testet. Azt viszont, hogy melyek azok a tettek, amelyek jó *karmát* biztosítanak, Kṛṣṇa határozza meg. Így a „kígyó a saját farkába harap”: lehetnek önálló céljai az embernek, de csak akkor tudja őket beteljesíteni, ha együttműködik, és végzi az előírt kötelességeit.

Eddig csak kötelességekről volt szó a *varṇāśramával* kapcsolatban, vagyis olyan tettekről, amelyek elvégzését valamely autoritás az emberre „kényszeríti”, amelyet az embernek meg kell tennie másokért, nem pedig jogokról, amelyeket kap, és szabadon élhet velük. De lehet-e más módon, mint az autoritás hatalmánál fogva, a büntetéstől való félelemre alapozva az embereket rábírní, hogy saját vágyaik azonnali kielégítéséről lemondva képesek legyenek együttműködni? Azaz végezzék a saját kötelességeiket a társadalom egészének a jóléte érdekében, megteremtve az alapot ahhoz, hogy a jogaikkal is élhessenek? Igen, ha meg vannak győződve arról, hogy ez a legjobb, amit tehetnek.

Kṛṣṇa sokszor elmondja, hogy az előírt kötelességek be nem tartása bűnös tett, amelyek elrettentő visszahatását akkurátusan bemutatja számos védikus szentírás, amikor a pokolbolygókon zajló eseményeket taglalja. Kṛṣṇa a részletekre ügyelve kijelenti azt is, hogy valaki más kötelességeit sem

szabad végezni, hiszen a *varṇāśrama* egy finoman összehangolt rendszer, amely csak akkor működik jól, ha mindenki azt csinálja, ami neki van előírva. De félelemből követni a szabályokat a legalacsonyabb rendű, a tudatlanság minőségében élt emberi életet jelent, ami senkit sem visz közelebb az élet magasabb rendű céljai eléréséhez, mert az csak a jóság minőségébe felemelkedve lehetséges. A jóság minőségében élő emberek viszont már azért végzik előírt kötelességeiket, mert tudják, hogy az biztosítja számukra a legjobb életet. Kṛṣṇa pedig ezt a motivációt pártolja, hiszen a *varṇāśrama* igazi célja is az, hogy mindenki felemelkedjen a jóság minőségébe, ahol az előírt kötelességek odaadással és örömmel való végzése jellemzi az embert. Ahogy VI. Pál pápa is kifejtette: a kötelességteljesítésből származó öröm a legmagasabb rendű és legtartósabb öröm az anyagi világban, és mindig, minden körülmények között szert lehet rá tenni.

A Kṛṣṇa-hívók a *varṇāśrama* elvei szerint élnek, amit szeretnének megtanítani a többi embernek is, mert jól tudják, hogy boldogság csak társadalmi békében, vagyis a jóság minőségén alapuló rendben lehetséges.

Mahārāṇī Devī Dāsī
Dr. Banyár Magdolna

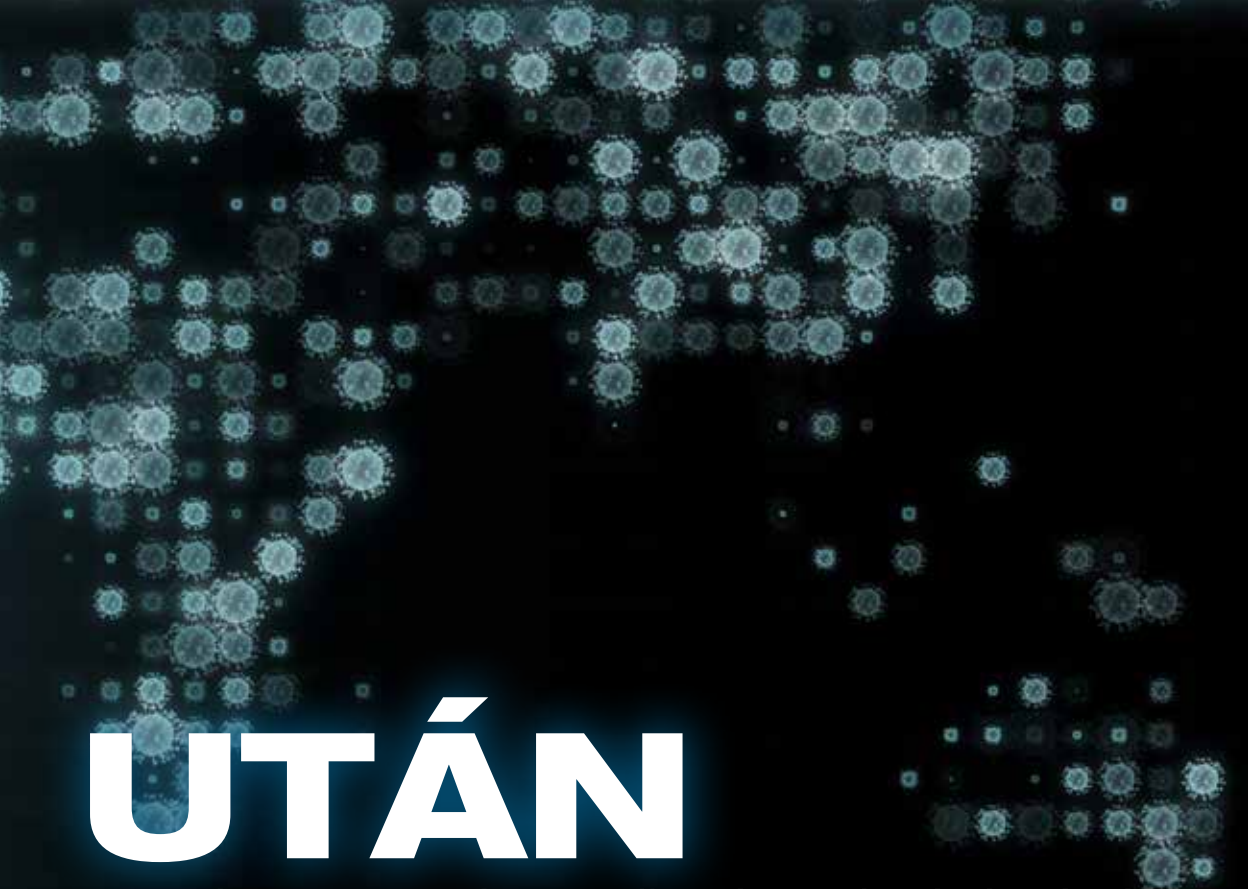
közgazdász, szociológus,
történelemtudomány PhD, főiskolai tanár,
a Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola rektora

VÁLSÁG

A jelenlegi világjárvány és annak elkerülhetetlen gazdasági és társadalmi következményei óhatatlanul ahhoz vezettek, hogy helyzetünket válságként értékeljük és éljük meg. Természetesen nehéz lenne azzal vitatkozni, hogy valóban válság van. A koronavírus miatt mindent elárasztott a bizonytalanság: a gazdasági viszonyokat, a társadalmi és közösségi kapcsolatokat és számos országban politikai krízishez is vezetett a bizonytalanság és a félelem. Ilyen esetben talán fel sem merül, hogy – történelmi távlatból – valóban annyira

különleges-e ez a helyzet. A válság megnevezés azt feltételezi, hogy a váratlan esemény előtt valamiféle normalitás jellemezte a világot, és az a cél, hogy a válság leküzdése után visszatérjünk az eredeti helyzethez. A koronavírus kapcsán is az egyik leggyakrabban előforduló kérdés arra vonatkozik, hogy mikor és hogyan térhet vissza az élet a normális kerékvágásba. Ilyenkor nem szeretünk arra gondolni, hogy egyrészt a váratlan helyzet korántsem olyan egyedülálló, másrészt pedig jó eséllyel nem fogunk abba az állapotba visszatérni, ami

UTÁN

– a koronavírus történeti távlatból

a járvány előtt jellemezte a világot. Ehelyett, idővel inkább a tudatunk fog hozzászokni az új helyzethez, amit normálisként fogunk elfogadni – jobb híján. Ez egyébként a történelem rendje. A válság (krízis) kifejezést az orvostudományból vették át a társadalomtudományok, és a betegség átmeneti állapotára utal, amelynek két kifutása lehet: a beteg meggyógyul vagy meghal. Ha komolyan vesszük a kifejezés forrását, akkor egyrészt bízhatunk benne, hogy az időszak nem tart elviselhetetlenül hosszú ideig, hiszen a szervezet előbb-utóbb valamelyik

megoldás felé mozdul, másrészt – mivel az emberiség számtalan megpróbáltatása ellenére – még mindig létezik, mindig reménykedhetünk a gyógyulásban.

Az emberiség története ciklikusan viszszafelel a járványokkal terhes. Ezen járványok biológiai természete, forrása, társadalmi-gazdasági hatása eltérő, de abban megegyeznek, hogy jelentős mértékben formálják történelmünket. Ebből a szempontból szinte természetes a koronavírus megjelenése. Az persze más kérdés, hogy milyen kiváltó oka volt a koronavírus

kialakulásának, majd világszintű elterjedésének, illetve hogy akár mindkettő elkerülhető lett volna. Egy adott járvány tehát nem kivételes jelenség, ugyanakkor megítélése jól mutatja, hogy az azt elszenvedő társadalom hogyan értelmezi a természettel való kapcsolatát. Mai társadalmunk gyökerei az újkorból eredeztethetők, és így meghatározó viszonyítási paradigmánk a fejlődés: mindent ennek szempontjából szokás értelmezni. A járványok történelmi szerepét is aszerint hasonlítjuk össze, hogy milyen sikerrel szállt velük szembe a mind fejlettebb (bio)technológiával rendelkező emberiség. A fejlődés szempontjából a járvány tehát egyrészt technológiai kihívást jelent, másrészt visszaveti a gazdasági fejlődést. A hatás mértékétől függően megingásról, vagy gazdasági válságról beszélünk. Itt nem arról van szó, hogy szenvtelenül ne vennénk figyelembe az emberi életek veszélyeztetettségét, sőt nyilvánvalóan

az a legfontosabb hivatkozás. Az emberélet sérthetetlensége és védelme egy társadalom fejlettségi szintjének, az általa kínált biztonság alapmutatója. Korszakunk kulcsszava a biztonság, amely annyira összetetté vált, hogy azt csak a hatalom vagy a hatalommal való összefogás garantálhatja. Ebből a szempontból tehát minden járvány lehetőség a biztonság még széleskörűbb kidolgozására.

Hogy ez mennyire így van, gondoljuk csak végig az európai járványok történetét a hatalom által adott válaszok tekintetében. A középkorban a leggyakoribb járványforrás a lepra volt, amellyel szemben – az ima mellett – az elkülönítés volt a legfőbb védekezési forma. A középkori ember világnézetét a fejlődés helyett a stabilitás fenntartása határozta meg, biológiai biztonságánál pedig nagyobb jelentőséget tulajdonított a lelki üdvözülésnek, így a jelenlegi védekezés szempontjából az élet védelmére vonatkozó primitív technika is megállta a helyét az akkori emberképnek megfelelően. A lepra visszaszorulásával egyre inkább a vissza-visszatérő pestis jelentette a legnagyobb veszélyt, amivel szemben fokozatosan kialakult a beteg(ek) elkülönítésénél jóval nagyobb szervezést igénylő

lezárás technikája. Innen ered a karantén fogalma, ami a fertőzött település, vagy csoport mintegy negyven napos (lehet ez *quarantaine*, azaz negyven körüli, vagy *quarante-et-un*, azaz 41) minél hermetikusabb lezárását jelenti. Ehhez már gyakran karhatalomra volt szükség, hiszen az érintettek nem mindig működtek együtt a többség – és/vagy a hatalom – akaratával. Gondoljunk csak bele, hogy napjainkban – évszázadokkal később – milyen nehéz a védekezés (lezárás, maszk, távolságtartás, stb.) elemeinek betartatása és betartatása a kora újkorinál jóval fegyelmezettebb társadalmakkal! Ugyanakkor a karantén olyannyira sikeresnek bizonyult, hogy a pestis lassan át is adta a helyét

a himlőnek, mint a legpusztítóbb járváynak. Ekkorra azonban a központi hatalmak már annyira megerősödtek Európában, hogy a himlővel szemben technikailag (védőoltás) vehették fel a versenyt, másrészt az emberkép is fokozatosan átalakult annyira, hogy a biológiai lét biztosítása került előtérbe a lelki üdvözüléssel szemben. Az abszolutista hatalomnak egyre nagyobb számú polgárra volt szüksége a háborúhoz, az adózáshoz és a termeléshez, az egyén pedig egyre inkább elvárta, hogy hasznos munkájáért a hatalom mind szélesebb értelemben vett biztonságot kínáljon számára, azaz nyújtson védelmet a katasztrófákkal szemben és hatékonyan érvényesítse a megelőzést. Az elmúlt évti-

zedekben szinte minden országban meg is jelentek a katasztrófavédelem és a prevenció intézményei és képzett szakemberei.

A koronavírus hatására ezek az intézmények tovább erősödtek, és magának a biztonságnak a meghatározása is átfogóbbá vált. Az ember már nemcsak primér biológiai lény, akinek egészségét, táplálkozását és személyes sérthetetlenségét kell biztosítani, hanem a virtuális valósággal való szo-

ros összefonódásból adódó bizonytalanságok és a halálfélelem, vagy akár a(z interneten kreálódott) személyiség elvesztéséből eredő, vagy épp a fizikai halálhoz kapcsolódó rítusok, gyász-munkák elvégzésének tiltásából, vagy az arra

való alkalmatlanságból eredő traumák esetében is segédkezni kell. Ne felejtsük el, hogy az oly sikeres technikai fejlődés céljai között kiemelt szerep jutott az Apokalipszis három lova(sa) megzabolázásának. Évszázadokon keresztül az éhínség, a járványok és a háborúk ciklikus, egymást feltételező visszatérése szolgáltatta – a felsorolás mértékében – a negyedik lovas, a halál számára az áldozatokat. A negyedik lovas változatlanul teszi a dolgát, és a másik három is jelen van, csak az elvárások szintje és a megjelenés formája változott meg – különös tekintettel a fejlettnek mondott országokban. Itt ma már többen halnak meg túlsúlyból származó betegségekben, mint éhínségben.

A tudomány felé elvárás, hogy szinte azonnal találjon megoldást az újabb és újabb járványokkal (HIV, SARS, Ebola, COVID-19, stb.) szemben. A háborúk pedig évtizedek óta elkerülik ezeket az országokat. A nagyhatalmak a politikai konfliktusokat inkább távolabbi vidékek felé helyezik, illetve a cybertérben (vagy az űrben) vívják meg.

ság – egyfajta változatlan normalitás – iránti vágy, valamint a biztonság-tudomány professzionalizációjával elszaporodó szakemberek iránti tévedhetetlenségi elvárás. Míg korábban a tudós megengedhette magának, hogy kísérletezzon, és ekként tévedjen, addig korunk megmondóembere – az expert – világos iránymutatást kell, hogy

Mindez azt az illúziót adhatja, hogy a természet legyőzésében mégiscsak sikerrel jár a technikai fejlődés, amely hónapokon belül hathatós vakcina kidolgozását eredményezi, és ennek köszönhetően a koronavírus várhatóan jóval kevesebb áldozattal jár, mint például az épp száz évvel ezelőtti spanyolnátha-világjárvány, és belátható időn belül visszatérhetünk a normalitásba.

Az ilyen elvárási horizontok megfogalmazása jellemző a fejlődés-alapú gondolkodásra. A fejlődésbe vetett hit ugyanis azt feltételezi, hogy a jövő megjósolható/kiszámítható (elvárási horizont), ám a tervezés igen ritkán találkozik a valósággal (történeti tapasztalat). Főleg akkor, ha a jövő tervezését szinte görcsösen meghatározza a bizton-

adon – lehetőleg minél rövidebb idő alatt. A felgyorsult technikai fejlődés nem tud várni. Ebben a mentális helyzetben nehezebb eltérni a modernitás azon paradigmáitól a jövő tervezésében, amelyeket eddig megismerhettünk: az ember biológiai lényként való meghatározása, a fejlődés mindenhatósága, a materiális biztonság mítosza, a természet (az Apokalipszis lovasai) legyőzésének imperatívusza.

A történeti távlat abban segít, hogy a jelen járvány tanulságainak megfogalmazásánál ne csak beépítsük ezeket a paradigmatis elemeket az elemzésbe, hanem érvényességüket is megbecsüljük.

A természet legyőzése iránti vágy járványok idején felerősödik, de a koronavírus

eredete (legyen az vadhús, vagy elszabadult biotechnológiai kísérlet) épp arra figyelmeztet, hogy a természet olyannyira kiszolgáltatottá vált a technikai fejlődéssel szemben, hogy a csata már sokkal inkább folyik az emberi civilizáción belül, mint a civilizáció és a természet határvidékén.

A válság hangsúlyozása helyett hasznosabb, ha a túlélés és az adaptáció eszközeit (reziliencia) térképezzük fel a jövő szempontjából, hiszen ennek évezredes története van, és olyan pozitív társadalmi gyakorlatok jellemzik, mint a szolidaritás, a tolerancia és az odaadás.

Az ember biológiai lényként való meghatározása valamiféle gazdasági és politikai haszonnal járt, valamint a fogyasztói társadalommal összekapcsolva egy mind összetettebb biztonságfogalmat eredményezett (elsődleges, másodlagos, harmadlagos, stb. szükségletek), de sikertelenül próbálta meg az emberi identitás egészét lefedni. Sőt, azzal, hogy annak materiális elemeit túlhangsúlyozza, torzítja azokat a lelki, szellemi összetevőket, amelyek szükségessé az alapvető társadalmi interakciókhoz, illetve az ember természetéből eredő önazonosságához.

A járvány által felfokozott biztonság iránti vágy és igény megvalósíthatósága valószínűleg nem a fejlődésben, hanem a stabilitásban rejlik, ám ezt a fogyasztói társadalom és a jövőközpontúság paradigmái mellett nehéz belátni. A mentális biztonság számára a stabilitás, vagy ha úgy tetszik, a normalitáshoz való visszatérés vágya fogalmazódik meg. Ennek elérésében

segíthet az a premodern paradigma, amely szerint az ember elsődlegesen nem biológiai lény, hanem lélek.

A Krisna-tudat szerint az ember olyan lélek, amely az anyagi energia (ha úgy tetszik, a Természet) hatása alatt az érzéki-elégítés/anyagi élvezet (*bhoga*) és az erről való lemondás (*tyāga*) libikókáján hintázva próbál boldogságra és biztonságra lelni. Ezt azonban csak akkor érheti el, ha tisztába kerül önazonosságával (nemcsak anyag, hanem lélek is), ennek megfelelő célt alakít ki magának (lélekként a lelki világban élni) és megtanulja, hogy hogyan érheti azt el, azaz hogyan kerekedjen felül a korlátlan (ha úgy tetszik, fejlődés és fogyasztás-alapú) élvezet generálta kielégítetlenségen. Míg az élvezet mindannyiunk számára kíváncsú, addig a lemondás, bár az előbbinek elengedhetetlen része, sőt forrása, egyre kevésbé kíváncsú. A vissza-visszatérő járványok arra figyelmeztetnek, hogy a lemondás nem egy elavult, elvetendő fogalom, hanem esszenciális velejárója az emberi létnek és a személyiségfejlődésnek. Azok az egyének és társadalmak kerekedtek felül sikerrel a természeti megpróbáltatásokon, amelyek elsajátították ezt a tudást.

Rādhānātha Dāsa
Dr. Sonkoly Gábor,
DSc, egyetemi tanár
ELTE BTK, BHF

Egy nem Krisna-tudatos ügyvéd naplójegyzétei

Jómagam serdülőkorom óta érdeklődést mutattam a különböző vallások iránt. Elolvastam a Bibliát, csütörtökönként Babics Antalhoz jártam teológiai előadásokat hallgatni, péntek esténként Scheiber Sándor kultúrtörténeti vacsoráin vettem részt, szombaton ott voltam Cseri Kálmán református istentiszteletein, és részese voltam az ébredő újkereszténységnek a Hőgyes Endre utcában.

A Krisna-tudatról azonban semmit nem hallottam mindaddig, amíg a 90-es évek elején az egyház akkori vezetői nem fordultak hozzám egy meglehetősen kínos ügyben: egy keresztyén egyházfi valóságos vallásháborút indított a Krisna-tudatú hívők egyházával szemben. E háború keretében

rendkívül sok publikációt jelentetett meg, amelyben válogatott sértéseket fogalmazott meg az egyház hittérítő módszereivel szemben, és arra próbálta rábírni az olvasóközönséget, hogy ítéljék el ezt a keleti, a magyar tradicionális vallásoktól idegen ideológiát és annak követőit. Fő érve az volt, hogy az egyházhoz csatlakozó fiatalokat az egyház a családjuktól elszakítja, és eltiltja a továbbtanulástól őket. Ezen az alapon csatasorba állította azokat a szülőket is, akiknek gyermekei szerzetesekké váltak, vagy csak egyáltalán érdeklődtek Krisna hitelvei iránt.

Miután az állított tények valóságtartal-máról akkoriban még semmilyen ismeretem nem volt, megismerkedtem az egyház

akkori vezetőivel, meglátogattam a templomukat, részt vettem egy-két szertartáson, és beszélgettem azokkal a fiatalokkal, akik a szüleik révén érintettjei voltak az ellenállásnak.

Meggyőződésemmé vált, hogy a támadások alapítványai, így vállaltam az egyház megbízását, ami arra irányult, hogy indítsunk pert, tisztázandó, hogy az egyházzal szemben kapott híresztelések szélből kapottak, valószínűleg nincs, azaz azok sértik az egyház jó hírét.

Igazán érdekes per volt, amelynek során a bíróság meghallgatta az ellenfelünket, az általa idézni kért szülőket, és azok gyerekeit is. A per a vártnál is nagyobb sikerrel zárult, miután a bizonyítás fehéren-feketén igazolta, hogy az, hogy a fiatalok a családtól eltávolodva keresték a belső békéjüket, minden esetben a családon belüli konfliktusok miatt, a szülők elhibázott nevelési elvei következtében nyertek teret, és valójában minden vád, amelyet az egyházzal szemben felhoztak, nemhogy alaptalannak bizonyult, de beigazolódt, hogy épp az ellenkezője a valóság: az egyház pártolta a megromlott családi kapcsolatok helyreállítását, a fiatalok továbbtanulását. Az is egyértelművé vált, hogy egy olyan összetartó, szeretetben élő közösség alakult ki, amelyik valóban segítette a fiatalokat, hogy megtalálják saját magukat, belső békéjüket.

Miután a per ilyen szerencsésen zárult, az egyház vezetői megtisztelték azzal, hogy az egyház más jogi ügyeiben is hozzám fordultak. A kapcsolatunk illetően alakulása éppen a rendszerváltást követő időre esett, a privatizáció, a kárpótlás időszakára.

Az egyház ebben az időben tűzte ki célul, hogy irányt mutasson a környezettudatos élet, a fenntartható világ modelljét illetően. Az iránymutatást pedig egy mintagazdaság keretében tervezte. Azt már nem tudom, hogy milyen szempontok alapján, de a somogyi dombság mutatkozott erre alkalmasnak. Így aztán az egyház a jogi támogatásom mellett megvásárolt Somogyvamos határában jónéhány ingatlant.

A „farmon”, azaz Krisna-völgyben pedig a szerzetesek segítségével kezdtek kinőni az épületek, a templom, a szerzetesek lakóházai, sőt egy vendégház is.

Ezt a vendégházat látogathattam meg néhányszor, időnként a családommal, gyerekeimmel együtt. Megdöbbentő volt a számukra is az a béke, nyugalom, ami ott

fogadott bennünket, az a szeretet, amellyel a szerzetesek viseltettek egymás iránt, és irántunk is.

A fiaskám, aki akkor 3-4 éves lehetett, teljes bizonyossággal és véglegesen elhatározta, hogy ő maga is Krisna-hívó lesz, szerzetes, aki a farmon fogja leélni az életét.

A gazdaság szépen fejlődött és valóban látható volt, hogy valami egyedülálló van kialakulóban részben a mezőgazdasági munka eredményeként, részben a munka gyümölcsének felhasználásában. A farm fejlődése szemmel látható volt. Létrejött az iskola, a párját ritkító tehenészet, a földek műveltekké váltak, a tűzi víz tárolója gyönyörű tóvá változott, a farmon keresztül vezető út egyszer csak járható lett.

A farmon érezhetővé vált a biogazdálkodás gyümölcse, mert az ott lévő rendezvényeken belekóstolhattunk a helyben termelt élelmiszerekből készült indiai ételekbe. Nem volt azonban mindenki számára egyértelmű, hogy a krisnások étkezési szokásai szolgálják-e az egészséget, különösen a fejlődésben lévő gyermeki szervezet egészségét.

Minthogy az egyháznál végzett tevékenységem során ismertté váltam a hívők körében is, az egyik hívő leány hozzám fordult a házassági bontóperében, amelyben a Krisna-tudattól távol álló férj a házassági bontóper során azért követelte magának a közös gyermekek szülői felügyeleti jogát, a nála történő elhelyezésüket, mert szerinte a hús nélküli táplálkozás a gyerekek testi fejlődését hátráltatja.

A perben több szakértő is megnyilatkozott, és valójában valamennyiük egyöntetű

véleménye volt, hogy a krisnások étkezési szokásai, táplálkozási kultúrája semmilyen veszélyt nem rejt a gyermekek számára sem.

Ahogy a farmon a termelés nőtt, úgy került egyre inkább előtérbe, hogy az ottani gazdálkodás eredményének a felhasználásával segíteni kell a rászorultakat.

Az egyház a hajléktalanoknak ételosztási akciókat szervezett, amely akciók egyre szélesedtek, és rendszeresekké váltak.

Mindezek ellenére voltak olyan politikai időszakok, amikor a magyarországi tradicionális vallások pártolói a Krisna-tudatban

konkurenciát láttak, és igyekeztek megnehezíteni a működési feltételeiket, az egyházakat érintő jogintézmények olyan jellegű átalakításával, amely a Magyarországon nem őshonos vallások számára nehezebb helyzetet teremt.

Komoly tárgyalások folytak ez ügyben az egyházak és az állam között, amelynek során több vallásfilozófus is megnyilvánult.

Végül azonban sikerült elérni, hogy e törekvéseknek a Legfelsőbb Bíróság gátat szabott.

Így a Krisna-tudatú hívők közössége töretlenül fejlődött tovább, és nemzetközileg

elismert hirdetőjévé vált a környezettudatos magatartásnak, a fenntartható fejlődésnek. Magam is jelen voltam több olyan konferencián, előadáson, ahol erről folyt a szó, és volt alkalmam látni, hogy igenis tekintély övezi a somogyvámosi mintát.

Ugyanakkor mind az állam, mind az önkormányzatok kezdték elfogadni az egyház karitatív tevékenységét, teret biztosítottak az ételosztásoknak, a hajléktalanok segítségének.

Jól érzékelhető volt ez abban, hogy az önkormányzatok hogyan biztosítottak –

Időközben a farm megnyitotta a kapuit az idegenforgalom előtt is, és ma már komoly turista tömegek kaphatnak ízelítőt a krisnás életmódból, gondolkodásmódból.

Azt azért el kell, hogy áruljam, hogy minden biztatás ellenére jómagam nem váltam Krisna-tudatú hívővé. Igazán nem tudtam magamévá tenni a hitbéli tanításokat, és az egyébként igazán látványos szertartások is idegenek tőlem, de tagadhatatlanul sokat köszönhetek az egyháznak és a hívőknek. Na nem elsősorban az ügyvédi munkadíjra gondolok, sokkal inkább azokra a – mond-

közterület használati díj nélkül – területet az egyház karitatív tevékenységéhez, illetve abban, is, hogy az egyház által minden évben megrendezett „Fény ünnepén” az állam magasrangú képviselői milyen elismerő hangon szóltak az egyház tevékenységéről.

Apropó ünnepek: Az évente visszatérő egyházi ünnepeken, székelfelvonulásokon, a „Fény ünnepén”, illetve a farmon tartott háromnapos szabadegyetemeken is érzékelhetően gyarapodott az érdeklődők száma, azoké, akik szimpatizáltak az egyház által vallott nézetekkel, az egyház által megvalósított gazdálkodási elvekkel.

hatom – barátságokra, amelyek az egyház tagjaival kötődtek, azokra a bölcsességekre, amelyekre ők rávezettek.

A fiam is már felnőtt, és nem tartozik egyik egyházhoz sem, de az bizonyos, hogy a gondolkodása kialakulásához, az életszemléletéhez jelentős mértékben hozzájárult a lent töltött idő és a krisnások ismerete.

Lassan 25 éve, hogy az egyház ügyeiben eljárók, és azt remélem, hogy legalább még ennyi időn keresztül fogok tudni a számukra valamilyen segítséget nyújtani.

Dr. Sándor Róbert • ügyvéd

Önfenntartás

A VÉDIKUS TÁRSADALOMBAN

Jelenleg élénk diskurzus folyik a társadalomtudományok és a politika terén arról, mi lehet a megoldás a világ bajaira. A vita zajában azonban alig hallani azok szavát, akik szerint nem új technikai csodákat kell kitalálni, hanem az emberiség közös, de már-már elfeledett örökségéhez, az ősi szentírásokhoz kell fordulni, ha gyógyírt keresünk a társadalom nyavalyáira.

Ha leltározni szeretnénk a mai társadalom problémáit, igen hosszú lenne a lista. A globális társadalom fő problémái között mindenképpen szerepel, hogy jóléti szempontból hatalmas eltérések vannak földrészek és az egyes földrészekben belül a társadalmi osztályok között; hogy a globalizált gazdaságban hatalmas tömegeknek nincs értelmes munkájuk, hanem segélyekből vagy kreált látszatomunkából élnek; hogy a vidéki foglalkoztatásból kiszoruló töme-

gek a városokba tódulnak és ennek eredménye az egyre nagyobb környezeti terhelés, a tömeges nyomor, az egyre több társadalmi feszültség; hogy egyre nagyobb teher hárul az országok költségvetésére, mivel a társadalmi feszültségek megoldását a tömegek az államtól várják... Az emberek értelmes lefoglalásának hiánya is vezethet olyan negatív jelenségekhez, mint a bűnözés, a drog- és alkohol visszaélés, a depresszió és a nihilizmus.

A társadalmi problémákkal szoros összefüggésben az emberiség élőhelyének – amely ma már lényegében az egész bolygó – pusztta fennmaradása is közvetlen veszélybe került: az élelmezéssel, az energia- és vízháztartással kapcsolatos fenntarthatatlan praktikák az összeomlás szélére juttatták az ökoszisztémát.

Hogyan jutott ide a világ? A jelenlegi globális problémarengeteg szempontjából az

utóbbi párszáz év európai története a legérdekesebb.

A földre mint termelőeszközre alapozott keresztény hűbéri társadalomban a hatalom forrásának Istent tekintették, habár a hatalom birtoklásáért az egyházi és világi urak sokáig versengtek. A városok megerősödésével és a polgárság kialakulásával azonban a hűbéri társadalom bomlásnak indult, ami a világszemlélet jelentős változásával járt együtt. Teret kapott az isteni hatalomtól való függetlenedés igénye.

Ez az ideológiai változás az ún. felvilágosodás mozgalmában kulminált. Fő eszméi voltak többek között, hogy a világ empirikus (érzékszervi) alapon megismerhető, hogy a társadalom és a gondolkodás törvényei a természetben vannak elrejtve. Jelszavai a szabadság, egyenlőség, testvériség voltak. A felvilágosodás eszméinek terjedése egyúttal azzal is járt, hogy a közösség, mint a társadalom építőköve szétesett és az egyén került előtérbe.

Ez az ideológia tökéletesen szolgálta a kibontakozó kapitalizmust, amely a termelés természetes felfogása helyett a pénz helyezte a középpontba, és Isten, mint a mindenség tulajdonosának háttérbe szorításával szabad kezet adott a természet kifosztására és a földekről elűzött, a városba kényszerített dolgozó tömegek gátlástalan kizsákmányolására.

Ez az ideológia először Európát és Észak-Amerikát hódította meg, majd a gyarmatosítás helyébe lépő globalizáció révén negatív hatásai (de nem feltétlenül a magasztos elvei) a világ többi részén is elterjedtek.

A mostani válsághelyzetben sokan felismerték már, hogy a kapitalizmus, a növekedési kényszer gazdasági modellje nem fenntartható. Ugyanakkor a mából visszatekintve a feudális társadalomhoz való visszatérés sem látszik vonzó alternatívának.

Van-e olyan gazdasági-társadalmi modell, amely ezektől a bajoktól mentes?

Kṛṣṇa a *Bhagavad-gītában* azt mondja: „Az emberi társadalom négy osztályát Én teremtettem az anyagi természet három kötőereje és a rájuk jellemző munka szerint.” (BG 4.13) Ez a társadalom a *varṇāśrama*, amelynek négy osztálya a *brāhmaṇák*, a *kṣatriyák*, a *vaiśyák* és a *śūdrák* osztálya. Ebben a társadalomban az első osztály tagjai a papok és tanítók, a második osztályéi az uralkodók, harcosok és állami tisztviselők, a harmadik osztályéi a gazdálkodók és kereskedők, a negyedik osztályéi pedig a munkások. Fontos megjegyezni, hogy ez a rendszer nem azonos a hírhedt kasztrend-

szerrel, mert nem származás alapján sorolja be az embert, hanem egyéni tulajdonságai és munkája szerint.

Ez a rendszer egyrészt a hatalom kiegyensúlyozott és tudáson alapuló gyakorlását valósítja meg, mivel az uralkodó osztálynak (*a kṣatriyáknak*) a hatalmat a *brāhmaṇák* tanácsait kikérve kell gyakorolnia, míg a *brāhmaṇák* soha nem veszik kezükbe a közvetlen irányítást; másrészt a *varṇāśrama* rendszer egészséges gazdasági körforgást és méltányos adóztatást valósít meg.

A társadalomban önálló gazdasági tevékenységet a *vaiśyák* végeznek: az ő birtokukban van a föld, ami a legalapvetőbb termelőeszköz; a földön termelik a gabonát és más élelmiszereket és ott folyik a tehenek legeltetése is. A föld és a tehenek: ez a védikus gazdaság alapja. A *vaiśyák* a terményt a többi osztály részére értékesítik, és csak a haszon után kell adót fizetniük: annak negyedét kell a *kṣatriyák* osztálya részére befizetni. A forgalmi adó, a földadó, a vagyonadó ismeretlen dolog.

A *brāhmaṇák*, mint a legfelső osztály tagjai, soha nincsenek alkalmazásban és nem lépnek szerződéses viszonyra, papi és tanítói tevékenységüket nem szabott tarifa ellenében végzik, hanem adományokból tartják fenn magukat. Ez biztosítja erkölcsi függetlenségüket, mivel egy igazi *brāhmaṇa* inkább nélkülöz, mintsem függőségbe kerüljön.

A *kṣatriyák* mint a hatalom gyakorlói az adók beszedői. Az adókból tartják fenn az államapparátust, az ország véderejét; ebből

finanszírozzák az állami beruházásokat, de adományoznak ebből a *brāhmaṇák* osztályának is.

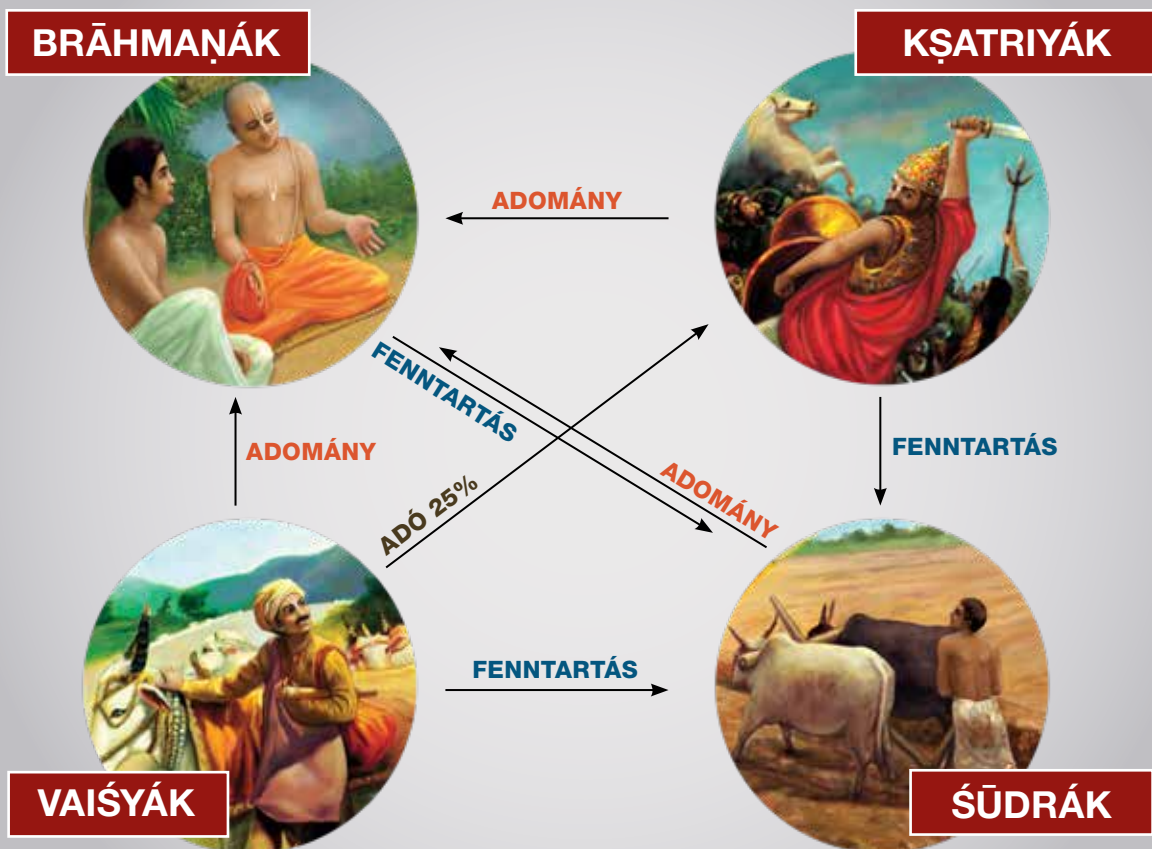
A munkások, a *śūdrák*, a többi osztálynak dolgoznak és munkájukért azok tartják fenn őket családjukkal együtt.

Ez a rendszer nem tagadja le, hogy az egyének között – múltbeli tetteik, a *karma* következményeiként – különbségek vannak, ugyanakkor minden osztály részére lehetőséget ad a lelki fejlődés elérésére.

Kṛṣṇa elrendezése folytán egy adott társadalomban egy *brāhmaṇára* négy *kṣatriya* jut, míg egy *kṣatriyára* négy *vaiśya*, egy *vaiśyára* négy *śūdra*. Ha összeadjuk: $1+4+16+64=85$, azaz százalékosan a *brāhmaṇák* a társadalom kb. 1%-át teszik ki, a *kṣatriyák* 5%-ot, a *vaiśyák* 19%-ot, a *śūdrák* pedig 75-öt. Ez a szerkezet nem enged teret az államapparátus felduzzasztásának és azáltal, hogy a felsőbb osztályok felelősséget vállalnak a munkások foglalkoztatására, mindenki a természetének megfelelően van lefoglalva.

Ez a gazdasági rendszer egyben egy, a mainál egészségesebb és fenntartható településszerkezetet is fenntart, amelyben sokkal nagyobb a súlya a falunak, mint a városnak. Ebben a rendszerben a város a *kṣatriyák* és a velük kapcsolatban lévő *brāhmaṇák* és *śūdrák* lakhelye. A lakosság zöme (beleértve a *brāhmaṇák* és a *vaiśyák* nagy részét is) falun él. A mai társadalomhoz képest fontos különbség, hogy a társadalom építőköve nem az egyén, hanem a közösség, amelynek tagjai a többnemzedékes családok.

A PÉNZ ÚTJA A VÉDIKUS GAZDASÁGI MODELLBEN

Kétségtelen, hogy a mai társadalmi és gazdasági helyzetből kiindulva a védikus társadalmi berendezkedés fokozatos megvalósítása hosszú és fáradságos folyamat, azonban a jelenlegi válságok egyik lehetséges kimenetele akár a teljes földindulás-szerű változás, ebben az esetben a védikus társadalmi berendezkedés megvalósítása gyorsabb folyamat eredménye is lehet. Úgy tűnik azonban, hogy más megvalósítható alternatíva nem kínálkozik.

Madhupati Dāsa
Mérő Mátyás

okleveles könyvvizsgáló, MKTHK nemzetközi
és vallásközi kapcsolattartó

MINTA:

A SOKSZÍNŰSÉG

A környezetvédelem egyik fontos kérdése, hogy milyen életmód, milyen gazdasági és társadalmi berendezkedés lenne fenntartható az emberiség számára.

A gazdasági fejlődésre, a tőkefelhalmozásra és az életszínvonal további emelésére alapozott modell láthatóan rengeteg sebből vérzik. Az elmúlt 400 évben nagy erőfeszítést tettek a nyugati társadalmak (és ma már a keletiek, déliek és északiak is), hogy jelentősen csökkentsék a természet viszontagságaitól való függést. A kívánt eredményt csak egy szűk rétegnek (az emberiség alig 20%-ának) sikerült megközelítenie. Megközelítenie, mert a célt még egzaktul meg sem fogalmazták, és ha néha már majdnem sikerült, akkor újra módosult valami szebbre, jobbra. Az anyagi világ kínálta lehetőség olyan, mint a számár előtt boton lógó sárgarépa, és ezzel együtt jár egy alapvető probléma...

Amíg az emberi társadalom mélyebben

kapcsolódott a világ Alkotójához, az általa szabott rendhez, alkalmazkodott a környezet kínálta lehetőségekhez, törvényszerűségekhez, és legfőképpen ismerte az elégedettség fogalmát, addig nem volt kérdéses a fenntartathóság. Évezredekken keresztül.

Az alapvető anyagi szükségletek kielégítése történhet úgy is, hogy az adottságok szabják a határt, és történhet úgy is – nem túl hosszú távon –, hogy a vágyak virtualitása adja a keretet. Ám a mohóság egyik rossz velejárója, hogy az anyagi vágyak képtelenek maradéktalanul kielégülni.

A természetes rendszerek, ökoszisztémák mindig alkalmazkodáson alapulnak. Egy adott élőhely társulásai akkor maradnak fenn a legbiztonságosabban, ha a környezeti feltételekhez a legnagyobb változatosság mellett alkalmazkodnak. Más diverzitás jellemez egy tundrai, vagy sivatagi ökológiai rendszert és más egy trópusi esőerdőt. Egyben azonban

„A változatosság az élet sója.”

Śrīla Prabhupāda

nem különböznek: az adottságokhoz képest a lehető legtöbb faj él együtt a területen, egymásra utaltságban, és rengeteg ökológiai szolgáltatást végezve. Minden szerep betöltésre kerül, és senki sem felesleges, káros vagy hasznos. Látszólag verseny van közöttük, de ha figyelembe vesszük a mindenhol beépített szabályzókat, fékezőket, akkor láthatjuk, hogy inkább egy dinamikus változás és egyensúlyra törekvés uralja az életközösségeket. Nincsen szó versenyről. Abban a pillanatban, ha valaki jobb akar lenni másoknál, több előnyt szeretne élvezni, az egyensúly megbomlik, de a természet ezt tervezetten kontrollálja.

Van úgy, hogy nem látjuk a fától az erdőt. Az eredeti kérdésre (fent) az Úr adja meg a választ a természet rendjén keresztül. A változatosság, sokszínűség nemcsak gyönyörködtet, ahogy Cicero mondja, hanem biztonságot és fenntarthatóságot ad. Ez a minta az élet folytatólágosságához környezeti szempontból. Az

alkalmazkodó gazdálkodás, az egyszerű és természetes életmód egyaránt ezt segíti gyakorlatba tenni.

Minden, ami ennek ellene hat, az egyben a fenntarthatatlan kategóriába szorul, és idővel megszűnik. Akár önnön kezűleg (az erőforrások elapadásával), akár külső kényeszerítő erő hatására. Az emberiség kényelmi szintjének fokozására tett törekvések, a koncentrált termelési és globalizált kereskedelmi rendszerek, a húsfogyasztásra alapozott élelmiszerellátás, a környezetétől rendellenesen energiát elszívó és magában élhetetlenséget hordozó nagyvárosi struktúra, a fosszilis energiahordozók alkalmazása mindezek kiszolgálására; **zsákutca**.

A Földön élő fajok 50%-a veszélyeztetett, a század végére feltehetően kipusztul a ma élő fajok 30%-a. Ez többeszer gyorsabb ütem, mint ahogy a természetben a fajok eltűnnek. A világ 3000 féle élelemnövényt ismer, s ezek-

nek több tízezer fajtája alakult ki (csak almából 15 000 fajta keletkezett). A modern időkben viszont mindössze 20 növényfaj kerül nagy mennyiségben termesztésre a mezőgazdaságban. A fajták 75%-a 2050-ig eltűnik, mivel az agrárgazdaság már nem fogja fenntartani. Ez felbecsülhetetlen genetikai kincs elvesztését jelenti.

A szentírások a társadalmi fenntarthatóság szempontjából is egy diverz megoldást kínálnak, az ún. *varṇāśrama* rendszert. Az emberek különböző képességekkel, jellemmel rendelkeznek, és ezeknek megfelelően alakul a társadalomban betöltött szerepük is. Ha valaki felismeri és elfogadja ezt a szerepet, harmónikus élet vár rá. Minél inkább eszerint él a társadalom, annál szélesebb körben tapasztalható a békeesség.

*cātur-varṇyaṁ mayā sṛṣṭaṁ
guṇa-karma-vibhāgaśaḥ
tasya kartāram api mām
viddhy akartāram avyayam*

„Az emberi társadalom négy osztályát Én teremtettem az anyagi természet három kötőereje és a rájuk jellemző munka szerint. Tudd meg, hogy bár Én vagyok e rendszer alkotója, Én mégis nem cselekvő és változatlan vagyok!” (Bg 4.13.)

Ha valaki döntéshozó, vagy nagyobb hatáskörrel és befolyással rendelkezik a társadalomban, számára adott, hogy ilyen nagyságrendű

FENNTARTHATÓ

Vidéki élet a táj biológiai kapacitásán belüli használattal

Kisebb, élhetőbb, kevésbé beépített városok, jelentős zöldfelülettel, agglomerációs zöld szolgáltatásokkal, közvetlen termelő-fogyasztó kapcsolatokkal, akár nulla-hulladék produktummal

Családi vagy kisközösségi önellátó gazdálkodás, ökológiai módszerekkel, nagy változatossággal
Helyi élet: az anyagi szükségletek kis körben történő előteremtésével, kiszolgálásával

Természetes tájgazdálkodás, mozaikos tájkép, kisparcellás művelés, talajélet-kímélő, talajmegújító földművelés

Legelőgazdálkodás, szakaszos legeltetés, nem hús célú állattartás, lakto-vegetarianizmus

Erdőgazdálkodás folyamatos erdőborítással, magas erdősültség (minimum 40 %), természetes élőhelyek és fajgazdagság megőrzésével

a lista nem teljes...

NEM FENNTARTHATÓ

Sűrű beépítettségű, kevés zöldfelülettel rendelkező, ipari körzetekkel szabdaltnak, közlekedési környezet-szennyezéssel terhelt nagyvárosi életmód

Erősen kiszolgáltatott helyzetű nagyvárosi életvitel, jelentős külső forrás-igénnyel, feldolgozott és raktározott élelmiszer elátással, kimagasló hulladéktermeléssel

Koncentrált nagyüzemi gazdálkodás intenzív vegyszer- és üzemanyag-használattal, magas szállítási-raktározási igénnyel

Óriási mezőgazdasági táblák, monokultúrákkal, szántásos, talajforgatásos technológiával, jelentős gépesítéssel, termőtalaj pusztulással

Koncentrált, intenzív állattartás, húsfogyasztás, húsipari feldolgozás, kimagasló környezetszennyezéssel, tájrombolással

Intenzív erdőgazdálkodás, alacsony diverzitású élőhelyek, génerózió, a biológiai sokféleség csökkenése

kérdésekben is változást érjen el. És hogyan vetülhet le a biológiai sokféleség mintája a mindennapokban, az egyén életében? Az anyagi szükségletek kielégítésére tett próbálkozásaink során tudatosan alkalmazhatjuk azokat, amelyek segítik a sokszínűség fennmaradását, és kiiktathatjuk azokat, amelyek csökkentik azt. Ebből a szempontból mindig és mindenki döntéshozó.

Somogyvámoson, Krisna-völgyben élő közösségünk nagy részben azzal a céllal jött létre, hogy Istennek tetsző, a természettel harmonikusabb együttélést valósítson meg. Az alapvető anyagi szükségletekről (1.élelmiszer/ivóvíz, 2.lakhatás, 3.ruházat, 4.egészségmegőrzés/gyógyítás, 5. értékrend átadás/oktatás, 6. fűtés/világítás/energia 7. kézművesség/használati tárgyak, 8. szállítás/anyagmozgatás, 9. művészet/kultúra, 10. védelem) való gondoskodás az önálló gazdálkodáson keresztül ma is lehetséges. Az évezredek során nem változott semmi, ami ezt akadályozná. Vannak persze kihívások, mint ahogy az utóbbi 400 év felelőtlen viselkedése éghajlati változásokat mozgált elő, valamint az elmúlt néhány generáció alatt a gyakorlati tudás is erodálódott. Mindezek ellenére az önálló gazdálkodás nem egy múltbaragadt próbálkozás, hanem sokkal inkább a működő jövőt vetíti előre.

Pārtha Dāsa
Pőcze Vilmos,
környezetgazdálkodási
osztályvezető, Krisna-völgy

TELJESÍTMÉNY HELYETT

Talán elcsépeelt közhelynek számít a gondolat, hogy jövőnk sorsa, a társadalom minőségének alakulása és iránya az oktatáson múlik, de ez mit sem csorbít a mondat valóságtartalmán. Napjainkban a lelki értékek hiánya szembetűnő. A társadalom minden területén, így az iskolákban is a teljesítmény-orientáltság dominál, az emberek közötti valódi, mély kapcsolatok és az emberi értékek egyre inkább háttérbe szorulnak. Ebben a helyzetben nagy szükség van azon alternatívákra a nevelés-oktatás területén, amelyek képesek olyan tartalmas embereszményt és reális emberképet mintául állítani, amely legalább akkora súlyt fektet a lelki-erkölcsi tartalomra, mint a lexikális jártasságra.

A KRISNA-TUDATOS OKTATÁS

Bár a világon sokféle Krisna-tudatos oktatás létezik – mindenhol az adott országok kulturális sajátosságaira, törvényeire szabva –, egyben azonban megegyeznek: a fő hangsúlyt **a lelki értékekre** helyezik.

Fontosnak tartjuk az Istennel és embertársainkkal való szeretetteljes kapcsolatokat

kialakítását, ezen kapcsolatokon keresztül az önmegvalósítás elérését. A *vaiṣṇava* (Krisna-hiten alapuló) kultúra ápolásával és ennek megfelelő értékrend követésével tudatos életvitel érhető el, mely hozzájárul mind az egyén, mind a társadalom jólétéhez és boldogságához.

Nagy hangsúlyt helyezünk továbbá a **jellemfejlesztésre**, mely Isten és a társadalom szolgálatában teljesedik ki olyan tulajdonságok keretében, mint a munkamorál, a kötelességtudat, a külső-belső tisztaság, a szentírások tanulmányozása és alkalmazása, a tisztelet, az esélyegyenlőség, az érzékkontroll, a felelősségvállalás, valamint a tudatos, tervezett életvitel a környezetünkkel összhangban.

A teremtésben a sokszínűség, a különbözőség adja az élet színes palettáját, ennek megfelelően az egyetemes emberi értékek elsajátítása mellett tudatosan figyeljük a diákok **érdeklődési körét és temperamentumát**.

10 éves kortól kezdődően lehetőséget teremtünk arra, hogy gyakorlati szinten, tapasztalás útján is kipróbálhassa magát a különféle tevékenységi körökben, előké-

MINŐSÉGI OKTATÁS

szítve, segítve ezzel a későbbi pályaválasztását. A gyakorlatorientált nevelés-oktatás során lehetőséget teremtünk olyan felelősségteljes szolgálatok végzésére, melyekkel elősegítjük a munkamorál, a kötelességtudat kialakítását.

Kiemelt figyelmet fordítunk továbbá az emberiség előtt álló közös társadalmi és természeti problémákra, valamint a különböző kultúrák iránti nyitottságra, megértésre.

Az intézményeinkben folyó nevelés-oktatás pedagógiai módszer-szemleges. A továbbképzések alkalmával igyekszünk minél szélesebb módszertani palettát kínálni pedagógusainknak, így ők szabadon eldönthetik, hogy az adott tananyag elsajátíttatása mely módszerrel működik az ő és a gyermekek közötti kapcsolatban a leghatékonyabban.

AZ INTÉZMÉNYÜNK ALAPÍTÓJA ÉS FENNTARTÓJA

Első oktatási intézményünket a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közossége (MKTHK) bejegyzett egyház hozta létre 2009-ben. Egyházunk tagja a Krisna-tudatú Hívők Nemzetközi Közossége (ISKCON) mozgalomnak, melyet A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada alapított 1966-ban. Intézményeink mindenkor iga-

zodnak az általa megadott filozófiai, vallási irányelvekhez.

ÓVODÁTÓL ÉRETTSÉGIIG

Az oktatásunk jelenleg az óvodai neveléstől az általános iskolai tanulmányok végéig tart. Úton van a gimnázium engedélyeztetése, mely eddig a hiányzó lépcsőfok volt az akkreditált általános iskolai képzésünk, illetve a hittudományi főiskolánk között.

Intézményeinkben olyan tudatos, lelki értékekben gazdag személyeket szeretnénk nevelni, akik példát mutatnak általános tárgyi műveltségükkel és pozitív emberi tulajdonságaikkal egyaránt, és ezzel hozzájárulnak a társadalom békéjének és boldogságának megalapozásához, mintául szolgálva az elkövetkezendő generációknak, valamint akik tudatos életvitelükkel a társadalom hasznos, kiemelkedő polgáraivá válhatnak.

Suśila Devī Dāśī
Madarász Gáborné
Śrī Prahāda Általános Iskola
és Óvoda intézményvezető,
Krisna-völgy oktatási igazgató

Hosszabb asztalt építs...

3 ÉVTIZED A MAGYAR TÁRSADALOM SZOLGÁLATÁBAN

**„Az a közösség,
amely érzéketlenné
válík a gyengébbek, az
elesettebbek iránt, ahol
a közöny lesz úrrá, az a végzet felé
vezető úton jár a pusztulat felé. Egy
közösség erejét az adja meg, hogy
mennyire erős benne az empátia.”**

Mucsi Zoltán színművész

Az ÉteLT az Életért több mint 3 évtizede végzi áldozatos munkáját Magyarországon. A Krisna-hívők által életre hívott humanitárius szervezet egyszerre egyházi és alapítványi lábakon is áll, hogy minden lehetséges forrással segítse a rászorulókat. Az ÉteLT az Életért a Krisna-hívők világszervezetének a része, amely a világ szinte minden országában vegetáriánus, Istennek felajánlott ételekkel kínálja az éhezőket. Az ételosztások szervezését a Krisna-hívők vallásos kötelességüknek tekintik, mivel a kegyesség elvének gyakorlása az egyik legfontosabb elv a lelki gyakorlatok során.

**„Az étel, az étellel
való megkínálás
a szeretetnek a jele.**

Ha valaki több ezer adaggal kínálja meg az embereket, az a szeretetnek a csimborasszója. Ha van egy olyan vallás, aki az egyik fő céljának azt tekinti, hogy az éhező embereket vendégül lássa, akkor nemcsak megtömi az ő hasukat, hanem szeretetet, nyugalmat és békességet is ad nekik.”

Hajdu Steve színész

Az ÉteLT az Életért szolgálatot a Krisna-tudatú Hívők Nemzetközi Közösségének kiemelkedő tanítója, A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda álmodta meg Kalkuttában, éhező gyermekeket látva. Tanítványai, folytatva munkáját és megőrizve szellemiségét, a világ összes Krisna-templomának közelében ételosztó pontokat és ingyenkonyhákat hoztak létre.

„Azt szeretnénk elérni az ételosztással, hogy felemeljük az emberek tudatát!”

Sivaráma Swami vezető lelkész

nem titkolt cél, hogy az odafigyeléssel és a gondoskodással példát mutassanak és megtöltsék a szíveket is. A legtöbb rászoruló ugyanis arról számol be, hogy magányos, üresnek érzi az életét, szociális kapcsolataik nincsenek vagy szinte teljesen leépültek.

„A vegetáriánus életmód számomra egyenlő az erőszakmentességgel. Az év bármelyik napján nagyon fontos az, hogy az embereknek mutassuk meg, hogy erőszakmentesen élni sokkal jobb.”

Garami Gábor a Sláger FM műsorvezetője, zenész

Az ételosztó konyhákön készülő fogások különlegessége, hogy tiszta, vegetáriánus, friss ételek, amelyeket a fogyasztás előtt felajánlanak Istennek. A különleges odafigyelést a sorban állók is érzik, egészségesebbnek és kiegyensúlyozottabbnak érzik magukat a tápláló vegetáriánus ételek fogyasztásával. Az Ételt az Életért célja nem pusztán az, hogy megtöltsé a gyomrokat, hanem az is, hogy egészségessé tegye a társadalom legszegényebb, legelesettebb rétegeit, hiszen ők a betegségek szempontjából is legkiszolgáltatottabb helyzetben vannak. Sokszor még orvosságra sem jut elegendő forrásuk egy-egy probléma esetén. Szintén

„Itt nem a csomag ételről van szó. Itt szíveket kapnak.”

Selmeczi Tibor humorista

„A létfenntartáshoz, az élethez alapvető az étel és a táplálkozás. Aki testet és lelket táplál, aki gondoskodik, az szeretetet ad.”

Szalóki Ági énekes, dalszerző

Az Ételt az Életért Alapítvány 2020-ban már évente félmillió tál meleg ételt oszt szét és több száz tonna tartós élelmiszer juttat el a rászorulóknak. Részt vesz a Magyar Élelmiszerbank Egyesület élelmiszermentési akciójában, így minden nap friss zöldségeket, gyümölcsöket és pékárut osztanak a meleg ebéd mellé az érkezőknek.

„Nem tudtam, hogy ennyien vannak... azok a tekintetek, amik itt vannak, azok a sorsok, amiket most ezek az emberek felvállaltak ebben az életükben.”

Sütő Enikő

jogász, modell, kozmikus utazó

A fővárosban heti 5 napon át 5 kiemelt osztóponton, hétfőtől szombatig pedig a Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményeinek egységeiben segítik a nélkülözőket. Az 5 kiemelt osztópontból 4 a helyi családsegítő szolgálatokkal együttműködve végzi feladatát. Vidéken Egerben, Debrecenben és Krisna-völgy, Marcali térségében tartanak ételosztásokat. A díjnyertes vidéki ételosztó program, a „Mint egy falat kenyér” kistelepüléseket keres fel, ahol a helyi karitatív szervezetekkel karöltve havonta 1-1 alkalommal támogatják a lakosságot, étellel és élelmiszersomaggal. Az ételosztásokra folyamatosan egyre nagyobb az igény, különösen a koronavírus járvány miatt megnövekedett munkanélküliség teszi nélkülözhetlenné a karitatív munkát.

„Nagyon szeretek ide jönni, mert amikor 1600 embernek kívánhatom, hogy „Boldog karácsonyt és boldog újévet”, akkor már megérte itt lennem.”

Moldvai Kiss Andrea színésznő

„Én máig nem értem, hogyan lehetséges az, hogy vannak olyan emberek Magyarországon, Budapesten is, akik ma is éheznek. Ami azért érthetetlen számomra, mert az élelmiszer mennyisége és a gazdaság állapota szerint mindenre van kapacitás, csak arra nem, hogy az ebben a városban élő embereknek legyen egy hely, ahol alszanak, ahol melegekedhetnek és étel, amit elfogyaszthatnak. Ebben a sorban voltak, akik sírva jöttek oda hozzánk, hogy egész nap éheznek...”

Egres Katinka színésznő

A krisnások ételosztásait a legtöbben azonban a Blaha Lujza téri, Karácsonyi Szeretlakomáról ismerik, amely 6000 ember ellátásáról gondoskodik az ünnepi időszakban. Az óbudai ünnepi ételosztással együtt összesen 4 napon át tartó fővárosi akciósorozat mondhatni példaértékűvé vált, hiszen az elmúlt 10 évben civilek és vállalkozók tucatjai kezdték átvenni az Ételért Életért működési modelljét attól az érzéstől vezérelve, hogy ők is szeretnének karácsonyi alkalmával ételosztást szervezni embertársainknak. Az akciók során 500 önkéntes segíti a missziós munkát. A háttérben pedig egy jól képzett ételosztó csapat gondoskodik arról, hogy minden ételosztás gördülékenyen menjen.

**„Sokan vannak,
nagyon sokan, és
nagyon vegyes az
érkezők tábora. Egé-
szen jó ruhában is jönnek emberek
és egészen elesett állapotban is.”**

Vasvári Csaba színigazgató

Az akciókat évről évre több híresség is segíti. Az adományozók száma is egyre nő, az sem ritka, hogy különféle vállalatok, cégek a társadalmi felelősségvállalás jegyében tartósan támogatják a szervezetet, mivel társadalomépítő tevékenységét annyira fontosnak találják.

**„Sajnos nagyon sok
olyan ember van,
akiknek az életük
úgy alakult, hogy még
a napi betevőjük sincsen
meg, rajtuk nagyon sokat segíthe-
tünk az adónk 1%-ával. Ha pedig
megtehetjük, hogy segíthetünk,
akkor segítenünk is kell, mert ez
a kötelességünk.”**

Vadon János műsorvezető

**„Akinek megvan az
az anyagi fedezet,
az adományozás egy
olyan fontos dolog, amit
senki sem hanyagolhatna el. Annak
elképesztően örülök, hogy ez nem
csak karácsonykor van, hanem
egész évben. A szakemberek tudják
pontosan, hogy mire van szükségük
az embereknek. A legtöbb nélkülöző
embernek nem biztos, hogy az a jó,
amit mi magunk vásárolnánk be
nekik. A legfontosabb az, hogy ha
a megfelelő pénzádományt a meg-
felelő helyre juttatjuk el. Azokhoz
a szervezetekhez, akik hosszú évek
óta segítik a nélkülözőket és a leg-
jobb helyre kerül így az adomány.”**

Esztergomy Ákos támogató

Az Étel az Életért Alapítvány szívesen fogad adományokat, online felületen, banki átutalással, de nagy mennyiségű, kiosztható, tartós, vegetáriánus élelmiszerek formájában is. Az adó 1%-os felajánlások pedig évek óta fontos forrást jelentenek a szervezet számára. A csapat tagjai rendkívül hálásak mindenkinek, aki akár csak egy tál, vagy akár egy egész kiemelt ételosztás árával segíti a szervezetet!

Email: info@karitativ.hu

1% adószám: 18095575-1-41

Bankszámlaszám: MKB Bank Zrt. 10300002 – 10631840-49020019

www.eteltazeletert.hu

www.karitativ.hu

A VILÁGVALLÁSOK NYELVÉN

A Krisna-tudat, vagy vaišṇavizmus India ősi vallása és kultúrája, amely a Védákon nyugszik. A védikus fel-fogás szerint Isten a különböző korokban, a különböző népeknek ugyanazt az üzenetet más-más meg-fogalmazásban küldte el aszerint, hogy az adott nép milyen módon tudja követni az Ő utasításait. Más világvallások képviselőire ezért úgy tekintünk, mint akik szintén Isten szavát követik, tehát méltók a tisz-teletünkre és a figyelmünkre. Ami-kor tanulmányozzuk a többi vallást, azzal a saját hitünk is gazdagodik, mivel a hasonló tanítások megis-merése erősíti a saját teológiánkba vetett hitünket.

NEM CSAK EGYETLEN ÚT VEZET „RÓMÁBA”...

A hiteles szentírásokon alapuló vallások azt ígé-rik, hogy a híveik eljuthatnak, visszatérhetnek Istenhez. Nincs okunk ebben kételkedni. Általában csak azok a vallások, illetve szekták állít-ják, hogy az övék az egyetlen út a Legfelsőbbhöz, amelyeknél a transzcendentális szempontokhoz anyagi megfontolások vagy érdekek keverednek. Az egyes szentírásokban megtalálható kizáróla-gossági megfogalmazásokat mindig az egyéni hívó szempontjából kell értelmezni, azaz az adott vallás hívójére nézve lehet igaz, hogy ő csak az adott valláson keresztül érheti el az emberi élet célját. **Az a tény, hogy több vallás létezik, arra utal, hogy a népeket, illetve az egyént a legjob-ban Maga Isten ismeri, és mindenki számára szán egy személyes utat, amin az egyén visz-szatérhet Hozzá.**

EGY ASZTALNÁL ÜLVE

A Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége megalakulásától fogva kezdeményező volt a vallásközi ismeretterjesztésben. Mivel a „térítés” eleve lehetetlen, hiszen nem lehet valakit eltéríteni egy tételes vallástól, ezeknek a vallásközi eseményeknek az egyik célja, hogy a hallgatóság számára megmutassa a különböző vallások igazságát, és a keresők számára ezzel lehetővé tegye, hogy ráismerjenek arra a vallásra, hitvilágra, amit akár egészen hosszú ideje, kitarthatóan keresnek. Felfogásunk szerint a másik felekezet nem ellenfél, hanem szövetséges az ateizmus reménytelenségében szenvedő emberek megmentésében. Az egymás kultúrájáról és hitéről való tudakozódás hozzájárul a felekezetek tagjai közötti békés együttműködéshez.

Évente számos vallásközi rendezvény és megjelenés köthető közösségünkhöz. Kiemelt jelentőségűek a Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola által szervezett vallásközi kerekasztalok, de részt veszünk a 24.hu „Isten tudja” vallásközi rovatának szerkesztésében, az Elixír magazin vallásközi iránytűjében, az állam által szervezett Tihanyi Konferenciákon, a Religions for Peace nemzetközi konferenciáin, valamint Közösségünk tagja az Európai Vallási Vezetők Tanácsának.

MÁS VALLÁSOK KÉPVISELŐI A PÁRBESZÉD FONTOSSÁGÁRÓL

„Az iszlám szerint az emberi kapcsolatok alapja a párbeszéd. Különleges jelentőségét jelzi, hogy Isten beszélt teremtményeivel (a sátánnal is), kérdezett tőlük és hagyta őket válaszolni és magyarázni a tetteiket. Ezért a párbeszéd olyan kötelesség, amelyre minden körülmények között törekedni kell.”

Sulok Zoltán Szabolcs,

muszlim hittudós,

Magyarországi Muszlimok Egyháza

„A vallások elmúlt ezeréves története arról szól, hogy miképpen lehet legyőzni és megsemmisíteni a más vallásokat, győzelemre vinni a sajátunkat. Azonban ennek a harcnak és küzdelemnek a legnagyobb vesztesei tulajdonképpen éppen a különböző vallások, függetlenül attól, hogy világ-, vagy helyivallásúak voltak a résztvevők. Az új világunk vallási vonatkozásban a múlt bűneiért való bocsánatkérésre épül, mivel ez jelenti a jövőt.”

Tokics Imre,

egyetemi tanár,

Hetednap Adventista Egyház

„A vallásközi párbeszéd a közösségük iránt elkötelezett emberek találkozása: nemcsak „békeidőben” folyamatosan együttműködve a társadalom gondjainak viselésében, hanem különösen is a válságok idején, amikor a már korábban kiépített szeretetvi-

szonyok hirtelen élettel telnek meg és föl-
lágolnak.”

Nagypál Szabolcs,

római katolikus teológus

„Maga a „vallásközi párbeszéd” léte azt tanítja az embereknek, hogy tiszteljék az embereket és a közösségeket, bárhonnan is jöttek és bármerre is mennek. Mindenki értse meg, hogy a világ vallásainak különbözősége egy ajándék, ahol minden lélek egy lehetséges partner, akivel együtt lehet építeni és jobbá tenni a saját közös világunkat.”

Radnóti Zoltán,

*rabbi, Magyarországi Zsidó
Hitközségek Szövetsége*

„Minden vallás célja az Egység megteremtése. Minden vallás hangsúlyozza a szív nyitottságának fontosságát, a szeretetet. (...) A vallásközi párbeszéd két legfontosabb célja, hogy megismerjük a különböző vallások módszereit, filozófiáját és megvédjük a több ezer éves tapasztalatokra épülő hagyományokat a mai kor rohanó, a valódi belső, emberi értékeket könnyen elherdáló világától, hogy az utódaink is részesülhessenek egy szebb világ reményében.”

Cser Zoltán,

*buddhista teológus, tanító,
Tan Kapuja Buddhista Egyház*

Madhupati Dāsa

A MAGYARORSZÁGI KRISNA-TUDATÚ HÍVŐK KÖZÖSSÉGÉNEK FŐBB KÖZPONTJAI NYITVA ÁLLNAK AZ ÉRDEKLŐDŐK ELŐTT:

BUDAPESTI HARÉ KRISNA INDIAI OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS KÖZPONT

1039 Budapest, Lehel u. 15-17.
Tel.: +36 1 391-0435 (Recepció)
E-mail: lelekpaltaja@krisna.hu
Web: www.lelekpaltaja.hu

KRISNA-VÖLGY

Indiai Kulturális Központ és Biofarm
8699 Somogyvámos, Fő u. 38.
Tel.: +36 30 641-2309
+36 85 540-002
E-mail: info@krisnavolgy.hu
Web: www.krisnavolgy.hu

HARÉ KRISNA KÖZPONT EGER

3300 Eger, Tűzoltó tér 5.
Tel.: +36 30 368-2610
+36 36 313-761
E-mail: eger@krisna.hu
Web: www.lepnikell.hu
Étterem: www.govindaeger.hu

HARÉ KRISNA KÖZPONT DEBRECEN

4028 Debrecen, Magyar u. 2.
Tel.: +36 30 686-3479
E-mail: info@govindadebrecen.hu
Étterem: www.govindadebrecen.hu

KECSKEMÉT

Csujokné dr. Kósa Júlia
kecskemet@krisna.hu

SZÉKESFEHÉRVÁR

Mayer Nóra, +36 30 302-0755
szekesfehervar@krisna.hu

SZOLNOK

Málini Devi Dási, +36 30 836-4190
szolnok@krisna.hu

SZOMBATHELY, GYŐR

Kuru-sreṣṭha Dása, +36 30 256-8637
szombathely@krisna.hu

SZEGED

Grantharāja Dása, +36 30 256-6362
szeged@krisna.hu

PÉCS

Svāha Devi Dási
pecs@krisna.hu

Látogasson el a
www.krisna.hu
oldalunkra!

- hírek, hasznos információk
- filozófia és bölcsességek
- indiai receptek és asztrológia
- bepillantás a Krisna-hívők szokásaiba
- tudományos tevékenységeink

Iratkozz fel kéthetente megjelenő hírlevelünkre!
Értesülj első kézből tanfolyamainkról, előadásainkról, rendezvényeinkről, ételosztásainkról.
www.krisna.hu/feliratkozas

Segítsd a Krisna Egyház munkáját adód egyházi és civil 1%-ával!

Krisna Egyház | Éltél az Életért Közhatalmú Alapítvány

0389 | 18095575-1-41

**Jóga és bölcsesség
felsőfokon!**

www.bhf.hu | @bhf.hu

Krisna-völgy, Indiai Kulturális Központ és Biofarm

8699 Somogyvámos, Gauranga tér 1. Telefon: (30) 458-3373
info@krisnavolgy.hu, Csoportszervező: (30) 436-3900
NYITVATARTÁS: kedd–vasárnap 10:00 – 17:00

Belépőjegy: diák / nyugdíjas: 1140 Ft/fő;
felnőtt: 1640 Ft/fő
(Az árváltoztatás jogát fenntartjuk.)

További információ:

www.krisnavolgy.hu

